

ST.
OLAV Julen 1996

ST. OLAV

Innhold

3	For n'te gang og litt til	<i>UKJ</i>
4	En julepreken	<i>Biskop Gerhard Schwenzer</i>
6	Henri Nouwen - mot en kristen menneskelighet	<i>Gunnar Wicklund-Hansen</i>
11	Om å bli som barn igjen	<i>Ingrid Høvik</i>
12	Sigrid Undset og Roma	<i>Olav Martinsen</i>
13	Pavelig selvbiografi	
14	Sangen om Bernadette - i dur og moll	<i>Karen-Helene R. Hognestad</i>
17	Niels Steensen og Norge	<i>Hans Kermit</i>
20	Hva er vitsen, Jostein Gaarder?	<i>Ane Elisabeth Røer o.p.</i>
21	Jul i klosteret	<i>Henri Nouwen</i>
22	Rubinrød rosenkrans	<i>Rolf Sand</i>
24	Fransiskushjelpen 40 år	<i>Ronald Hölscher ofm.</i>
25	USA: etter valget	
26	De Maria Numquam Satis - om informasjon og misinformasjon	<i>Aage Hauken o.p.</i>
27	En fredsstifter og brobygger er død	
32	Søndag-søndag	<i>Observatoria</i>

FOR N' TE GANG - OG LITT TIL

Tillat at vi, også denne gang, beveger oss litt tilbake i nyhetsbildet, nærmere bestemt til FAO's ernæringsstoppmøte i Roma i begynnelsen av november. Og, enda nærmere bestemt: til NTB-meldingen om pavens åpningsord til toppmøtet. Der heter det: "Vi må utrydde den vrangforestilling at dersom vi er mange, er vi dømt til å forbli fattige. En stor befolkning kan tvert om være en kilde til utvikling, sa paven, og ryddet dermed unna alle håp om en oppmykning i pavestolens innbitte motstand mot prevensjon og befolkningsplanlegging." Sitat slutt.

Her må en oppklaringsrunde til, for dette gir et rivende galt bilde. Og det er ikke første gang i norsk formidling av pavelige standpunkter!

Derfor, for n'te gang:

Punkt 1: Pavestolen er ingen innbitt motstander av prevensjon generelt. Den går mot kunstig prevensjon, men sier ja til naturlig familieplanlegging, som, med dagens metoder, har en sikkerhetsmargin på linje med og til dels bedre enn de ymse tekniske midler. (I parentes bemerket, og også for nær på n'te gang: Den største befolkningstilveksten skjer i deler av verden der katolsk lære har liten eller minimal innflytelse.)

Punkt 2: Pavestolen er ikke mot befolkningsplanlegging - forutsatt at det er det enkelte ektepar, og ikke staten, som planlegger. Paven og den katolske kirke er varme tilhengere av den form for befolkningsplanlegging som heter "ansvarlig foreldreskap". Og, bare så det også er sagt: varme talsmann for økt utdanning for verdens kvinner så de i større grad kan bli herrer over sine liv. Synspunkter som stadig er blitt gjentatt fra sentralt hold i kirken, ikke minst i forbindelse med de siste års FN toppmøter.

Hvorfor er store deler av norske medier så sendrekte med å registrere de nevnte to punkter? Og så forutsigbart selektive i sin gjengivelse - eller ikke-gjengivelse - av pavelige uttalelser og "romerske" dokumenter? Det var nemlig adskillig 'punch' i paven åpningsstale. Og enda mer i det dokument det pavelige råd "Cor unum", samlende organ for katolsk nød- og utviklingshjelp, utga i forkant av FAO-konferansen.

Det er uakseptabelt at sult og overflod eksisterer side om side i dagens verden, sa paven bl.a., og oppfordret de rike land til å ettergi tyngende gjeld som en del av sin utviklingshjelp. Og nøkkelbegrepet i "Cor unums" dokument om "Sult i dagens verden. En utfordring til alle: solidarisk utvikling" er *justitia socialis*, sosial rettferdighet. Oversatt til dagens markedsøkonomiske virkelighet: Handel og vandel, ikke minst den internasjonale, er først og fremst en etisk utfordring der rettferdighet må være målestokken. Hvor etisk og rettferdig er f.eks. dagens internasjonale våpenhandel? "Cor unums" dom er klar: "en særlig hårdnakket syndens struktur". Eller hva med de multinasjonale selskapers drift og rovdrift? Og handels- og tollbarrierer som hindrer fattige land i å selge sine produkter til de rikere land?

Kort sagt: Det globale mål må være å få markedsøkonomi og rettferdighet til å stemme overens med hverandre. Og det krever at befolkningen i industri-landene bidrar ved å legge om til en enklere livsstil. Sier den pavelige hjelpeorganisasjon "Cor Unum" - og paven selv.

Hvorfor tar ikke norske medier fatt i slikt i stedet for å gjenta misvisende utsagn om pavelige standpunkter? Er det fordi slik radikal tale ikke passer med medie-stereotypien av pave Johannes Paul II? Og med den angivelig bakstreverske katolske kirke?

UKJ

Kirkebønn, julaften

*Herre, fra år til år skjenker du oss forventningen om vår frelse.
La oss engang med trygghet møte din enbårne Sønn som dommer,
likesom vi med glede tar imot ham som vår Frelser,
han som lever og råder fra evighet til evighet. Amen.*

Biskop Gerhard Schwenzer: En julepreken

I julen feirer vi vår Herres Jesu Kristi fødselsdag. Lukas forteller i sitt evangelium om begivenhetene rundt Jesu fødsel. Keiseren i Roma har beordret en folketelling. Alle rikets innbyggere skal innskrives i manntall, hver i sin fødeby. Denne befalingen avstedkommer en enorm folkevandring. Maria og Josef drar den lange veien fra Nasaret til Betlehem. Byen yrer av folk. Herberge- ne er overfylte. Maria føder sitt barn i en stall, svøper det og legger det i en krybbe. I folkevrimlen finnes ingen som legger merke til at Guds Sønn er blitt menneske. Bare noen hyrder får nyss om tildragelsen.

Slutten av dette liv står i markant kontrast til dets begynnelse. Bortimot 30 år gammel blir mannen i all offentlighet henrettet, anklaget for oppvigling og landsforræderi. Mes- teparten av sin levetid hadde han da arbeidet upåaktet som tømmermann i en landsby i Galilea. Hans offentlige virksomhet strakte seg bare over noen måneder.

Hva er årsaken til at dette korte liv fremdeles beskjeftiger oss i dag? Grunnen er enkel: vi tror og bekjenner at dette lille menneske- barn samtidig er Guds enbårne Sønn. Ved å bli menneske viste han oss hva det vil si å leve et menings- fylt menneskeliv i en tilsynelatende meningsløs verden. I dagens verden hvor de fleste av oss har råd til å skaffe seg saker og ting tidligere generasjoner bare har drømt om, fortøner livet seg likevel for mange tomt og absurd. Er det kanskje derfor Jesu budskap fortsatt tiltrekker oss?

Det var hans grenseløse godhet, hans evne til å elske menneskene, å godta dem, å tro på deres positive anlegg og muligheter - det var disse karaktertrekk som gjorde inntrykk på folk den gang. Jesus søkte kontakt med tollere og syndere, med mennesker som var blitt utsatt for folkesnakk, med sorgfulle, ute- stengte, lidende, kort sagt med sam- funnets tapere. I alle oppdaget han noe godt og verdifullt, ja han frem- elsket det positive i dem, det deres omgivelser aldri ville tiltrodd dem.

Det er nettopp en slik inspirasjon vi trenger i dag. Vi klager over medmennesker og samfunnet i det hele tatt: "Folk er ikke lenger til å stole på. Vi er blitt skuffet gang på gang. Vi kan ikke lenger tro på det gode i mennesket."

Jesus ville si: "Slutt å sutre over andre. Det isolerer deg. Det gjør deg ensom. Tro på det gode i men- nesket. Visst kan det være skjult. Fasaden kan fortone seg lite pen og avskrekkende. Men bak den gjem- mer det seg et menneske i all sin sårbarhet, et menneske med dyp lengsel etter kjærlighet. Hver eneste én fortjener å bli godtatt. Møt din neste med forståelse og åpenhet. Gi ham tillit på forskudd. Du kommer til å oppdage de mest utrolige ting. Men fremfor alt blir ditt eget liv beriket".

Et annet særpreg hos Jesus er hans forkjærlighet for syke og hjelpeløse, for uanselige og ensom- me, for sørgende og lidende. Vi der- imot glemmer dem altfor lett. Vi har nok med oss selv å gjøre. Mange

sier: "Jeg er så alene. Ikke en sjel bryr seg om meg. Mitt liv er tomt, uten noen meningsfulle oppgaver." Jesus åpner våre øyne for våre med- mennesker - og spør oss: "Hvorfor klager du over ensomhet? Besøk en annen som føler seg like alene som du, kanskje i samme blokk, kanskje like ved siden av deg. Prøv å få øye på mennesker som trenger deg. Lytt til dem. Gi dem et råd. Gå et ærend for dem. Engasjer deg for andre, og du skal oppdage at ditt liv begynner å bli spennende. Du får ikke lenger tid til å kjede deg. Tro meg, det mest spennende som finnes i denne verden er mennesker."

Den gang stusset folk over at Jesus snudde vante konvensjoner opp ned. Han satte andre aksenter, menneskelige aksenter, og oppfor- dret oss til å gjøre som han. Men vi er redde for å trekke det korteste strå. Og vi spør oss: Hvordan klarte han å elske menneskene slik på tross av motgang og skuffelser?

Jo, bærebjelken i denne mannens liv er hans uforbeholdne tillit til sin himmelske Far. Han taler ikke bare om Gud, men fremfor alt med ham. Denne samtalen, dette levende for- hold til sin himmelske Far, er til syvende og sist grunnen til at han stoler på menneskene. Han ser men- neskene med Guds øyne.

Og her er vi ved julens kjerne: Liturgien taler om en underfull utveksling mellom Gud og mennes- ke: Gud er blitt menneske for å gi oss del i sitt guddommelige liv. Vi kalles Guds barn, og det er vi. Gud er vår Far. Han ønsker ikke noe annet enn at vi skal bli glade og lyk-

*Vi ser deg, Herre Jesus, som en av jordens små.
Din fødsel er et under vi aldri kan forstå.
Men i et evig lovsangskor forenes alle slekter.
Vi ser seg barn, og tror!*

Svein Ellingsen i "Norsk Salmebok"

kelige mennesker.

Det kan iblant være vanskelig å tro at Gud er en kjærlig far. Jeg forstår dem som sier: "Jeg har opplevd for mye. Jeg er blitt skuffet gang på gang. Verden er absurd og grusom. Jeg er trett. Jeg orker ikke mer. Sykdommen som ødelegger alle mine planer. Ekteskapet som gikk i stykker. Kjærligheten som smuldret bort. Alle håp som brast. Dødsfallet som gjorde meg så ensom. Hvor er denne kjærlige far?"

Men da sier Jesus til oss: "Jo, jeg vet hvordan du føler det. Din angst, din ensomhet - jeg har båret den på min egen kropp. Til og med dette grufulle spørsmål: 'Hvor er du, far?' Jeg har gjennomgått fortvilelse og elendighet, fra krybbens armod til døden på korset. Jeg gjorde det, for å bli din bror. Når jeg sier jeg er din bror, er dette ikke tomt snakk. Jeg kjenner menneskets liv, dets gleder og dets lidelser. Jeg står på din side. Jeg er virkelig din bror."

Han døde på korset. Var alt forgyves? Nei, sier hans venner. Til å begynne med trodde vi det. Vi var desperate og fortvilet. Men så møtte vi ham igjen, lys levende, i et nytt liv, i Gud Faderens liv. Og først da gikk det opp for oss: I ham hadde vi møtt Gud. Allerede i krybben lå beviset på Guds kjærlighet, men skjult for våre øyne. Nå er vi sikre: det han sa til oss, er sant: Gud er trofast, til og med i døden. Ham kan vi stole på. Døden har ikke det siste ord. Fordi Guds Sønn er blitt menneske, er vi kalt til et evig liv med ham.

Flukten til Egypten - Klara-alteret i Kölnerdomen, ca. 1350.

Dialogen som ble vekk

"Det ser ut til at det intellektuelle dilemma for kirke og kristendom i Norge, med få unntak, er historien om dialogen som ble vekk, om samtalenes nederlag. Det stilles nok opp til debatt både her og der, og folk skal oppleve at teologer, prester og reisesekretærer både har meninger og meningers mot. Replikkene skal nok sitte som spyd i veggen. Men er det samtale?" spør Øivind Foss, teolog og høyskolelektor, i Dagbladet.

Om det som ikke står i regjeringsreklæringen

De "konkrete politiske målsetningene" som nevnes i Jaglandregjeringens tiltredelseserklæring er "så generelle at nesten alle vil si seg enig," skriver Kristin Clemet på kronikkplass i Aftenposten. Hun mener det mest interessante ved erklæringen er "alt det som ikke er nevnt i den". Det står for eksempel mye om samfunnssyn - men intet om menneskesyn. Det står mye om det

offentliges ansvar, men ingenting om det personlige ansvar. Det står mye om hva staten skal gjøre, men intet om hva privat sektor og det sivile samfunn kan gjøre (underlig nok er det for eksempel verdiskapningen og ikke menneskene som utgjør grunnmuren i "Det Norske Hus"). Det står mye om det forebyggende arbeidet offentlige instanser skal drive, men intet om det forebyggende arbeid som 'nabokjerringa' og familien er. Og det står mye om at befolkningen skal

6

Gunnar Wicklund-Hansen: Henri Nouwen - mot en kristen

Kristen menneskelighet er en svært rund betegnelse, og presten, psykologen og forfatteren Henri Nouwen, som døde av hjertesvikt i september i år bare 64 år gammel, var avgjort ikke rund. Han var et søkende menneske med skarp profil, men nettopp ved sin stadige søken fanget han opp det meste av det store tilfanget av allmenn menneskelighet som utgjør et viktig fundament i dagens katolisisme. Hans trossfelle Thomas Merton døde i 1968. Henri Nouwen utgav sin første bok "Intimacy" (Intimitet) i 1969, og overtok fra da av til en viss grad Mertons plass som den meste leste katolske åndelige forfatter i USA, og faktisk også i resten av verden.

Intimitet er et utmerket nøkkelord til Nouwens måte å skrive på. Han er på ingen måte noen overlegen person med mengder av visdom han vil strø ut over menneskeheten. I bøkene legger han ikke skjul på egen usikkerhet og menneskelige svakheter, men tar dette tvert imot som utgangspunkt for de religiøse temaene han behandler. Gjennom egen menneskelighet prøver han å meddele andre teologisk innsikt og kristne erfaringer som kan komme godt med i deres daglige liv. Han forteller oss hvem vi er. Ved å gi oss en identitet, gir han oss også et håp.

Henri J. M. Nouwen ble født i Nederland i 1932, ble ordinert katolsk prest i 1957 og studerte deretter psykologi, - et emne som førte ham til USA, hvor han begynte sin virksomhet som psykolog og åndelig veileder. Han vendte så tilbake til Nederland for å ta sin teologiske doktorgrad der. Fra 1971 til 1981 var han professor i pastoralteologi ved

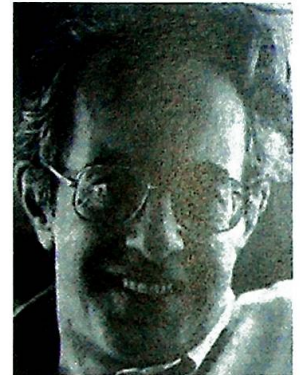
Gunnar Wicklund-Hansen underviser i geografi ved Handelshøyskolen i Bergen og er permanent diakon i St. Pauls menighet i Bergen. Artikkelen om Henri Nouwen har tidligere stått i tidsskriftet "Ergo".

Yale University i USA.

Fra denne tiden stammer en av hans mest kjente bøker: "Reaching Out" fra 1975 (kanskje kan vi oversette det med "å strekke seg ut"). Her finner vi noen av de karakteristiske temaene som går igjen i Nouwens bøker.

Han tar alltid utgangspunkt i det avgjørende spørsmålet for ham selv og som han mener bør være avgjørende for alle kristne: "Hva betyr det å leve et liv i Jesu Kristi ånd?" Nouwen har stadig behov for å finne et gyldig svar på dette spørsmålet. Og han mener at ved å bore i dybden på dette punktet, kommer han ned på et nivå hvor han kan få kontakt med mange som er i en lignende situasjon. Han er overbevist om at hans liv tilhører andre, like mye som det tilhører ham selv. De mest personlige opplevelser hører ofte til menneskenes grunnleggende felles kår. Som åndelig rådgiver har han veiledet andre. Likevel kan han bare underskrive dikteren Dantes hjertesukk: "Midtveis på mitt livs vandring befinner jeg meg i en mørk skog." Det er erfaringen av å være alene i verden, alene foran Gud.

Nouwens definisjon på et åndelig liv er "evnen til å strekke seg ut mot ens innerste selv (en meget klok selvmodsigelse), mot ens medmennesker og mot

Gud." I den prosessen må vi overvinne vår indre rastløshet, våre blandete følelser overfor andre og vår dyptliggende skepsis når det gjelder Guds nærvær.

Han er usikker på om hans egne svakheter gjør ham egnet til å veilede andre, men trøster seg med følgende visdomsord fra en av de gamle ørkenasketer på Sinaifjellet: "Hvis noen er dominert av dårlige vaner, men likevel kan undervise ved hjelp av ord, - så la dem gjøre det. Kanskje vil de bli skamfulle over sine egne ord og begynne å praktisere det de lærer."

Nouwen tar utgangspunkt i at vi pendler mellom forskjellige poler i vårt liv, og blir holdt i en spenningstilstand ved det. Han fremhever at det for det enkelte menneske er tre viktige polariteter: spenningen mellom ensomhet og tilbaketrukkethet, mellom fiendtlighet og imøtekommenhet, mellom illusjon og bønn. Utvikling i det åndelige liv vil si å gå fra ensomhet mot tilbaketrukkethet, fra fiendtlighet mot imøtekommenhet, fra illusjon mot bønn. La oss se litt på disse spenningene.

Ensomhet er en opplevelse alle har, i skiftende grad. Det er en av hovedkildene til menneskelig lidelse. Ensomheten føles kanskje sterkest når vi er alene omgitt av mange mennesker, uten at vi klarer å knytte oss selv til dem på en

mobiliseres av staten, men intet om at den også kan demobiliseres av staten."

Ifølge Clemet illustrerer vektleggingen "at Regjeringen har et kollektivistisk demokratisyn; et ovenfra og nedad-perspektiv som innebærer at man ofte er mer opptatt av å tilpasse menneskene til systemet enn systemet til menneskene. For som Hernes og Rød-Larsen så treffende uttrykte det: Vi gjennomfører reformene først, og så får heller folk bli overbevist om at de var 'riktige' etterpå."

Arbeiderpartiet og kirken

Med spenning har folket speidet: Hvilke kursendringer varsler regjeringsskiftet? Programbehandlingen på APs landsmøte blir sett som retningsgivende. For kirkens vedkommende ble skuffelsen en eksplosjon, konstaterer biskop Per Lønning i Aftenposten.

"Tre brutale lusinger, rett og slett. 1. Kriegersk utspill i saken om kirkeasyl. 2. Krav om statsgarantert adgang til kirkelige tje-

nester for praktiserende homoseksuelle. 3. Den norske kirke degraderes fra trossamfunn til statskirkeinstusjon i forhold til likestillingsloven. Gro-tidens perspektivrettede forsoningsprosess mellom arbeiderbevegelse og kirkefolk sluttet med et brak. Landsmøtet har talt. Den nye statsminister er ikke på banen, den nesten-nye kirkeminister nøyer seg, som hittil, med å kremte," skriver Lønning.

menneskelighet

7

meningsfylt måte. Vi er på et vis utlevert til dem, men vi har ikke nok indre styrke til å sette en markert grense mellom hva vi selv er, og hva de andre er. Jeg vet ikke riktig hvem jeg er selv, og klarer ikke å gripe andre slik de egentlig er. Ensomhet er usikkerhet, mangel på et indre rom som kan gi oss mulighet til å forholde oss til andre.

Noen klynger seg til andre og forsøker å overvinne ensomheten ved det. Da nedbrytes de beskyttende grensene mellom personene, f. eks. i et ekteskap, og balansen i forholdet ødelegges. Mennesker bør bevege seg grasiøst inn og ut av hverandres livssirkler. Dikteren Kahlil Gibran uttrykker det slik:

*Syng og dans sammen og vær glade,
men la hver av dere være alene.
Slik som strengene på en lutt er alene
skjønt de skjelver i den samme
musikk.
Stå sammen, men ikke for nær
hverandre.
For templets søyler står hver for seg,
og eiketreet og syressen
vokser ikke i hverandres skygge.*

Men ensomhet kan bli forvandlet til positiv, fruktbar tilbaketrakkethet. For å leve et åndelig liv, må vi først finne mot til å gå inn i vår ensomhets ørken og forvandle den til en tilbaketrasket hage. Det er en bevegelse fra rastløse sanser til en hvilende ånd, fra ytre krav til indre søken, fra fryktsom klenging til fryktløs lek. Løp ikke for meget, men bli rolig og taus. Lytt til din egen indre kamp. Svaret på alle gåtene ligger i ditt eget hjerte. Du må ta den risiko som ligger i å gå inn i din egen erfaring.

Tilbaketrakkethet betyr ikke å leve isolert. Det er mer en indre holdning enn en ytre situasjon, selv om en smule fysisk isolasjon kan være en god hjelp til å komme fra ensomhet til tilbaketrakkethet. Du kan selv oppleve for-

skjellen. Ensomhet gir rastløshet og svakhet, tilbaketrakkethet gir ro og fasthet. Mellom disse to polene pendler vi i dagliglivet. Det gjelder å komme så langt at vi mest mulig befinner oss nær den rolige og faste polen. Og det gjelder å lytte til de tankene og impulsene vi får når vi befinner oss der.

Mennesker med slike indre rom makter å kommunisere med hverandre, uten å bryte ned de nødvendige gjerdene som omgir mennesker og gir dem frihet og plass til å utfolde seg. Hvis hver og en har sin lille hellige grunn, blir forholdet mellom dem også noe hellig som kan inkludere alle. Det felles engasjementet blir rikere og får et sikrere grunnlag.

Det andre spenningsforholdet vi undersøker, er polariteten fiendtlighet - imøtekommenhet. For kristne gjelder det igjen å skape et rom (denne gang et mer ytre rom) hvor fremmede kan kaste av seg sin fremmedhet og bli våre nære medmennesker. Fienden må bli forvandlet til vår gjest. Vi har som oppgave å strekke oss ut så godt vi kan ("reaching out!") og invitere de foreløpig fremmede inn i vårt liv. I en verden preget av fremmedfrykt er dette i sannhet et meget krevende oppdrag. Men vi har selv ikke godt av å befinne oss nær den fiendtlige polen, uten å våge å nærme oss imøtekommenhetens pol.

Å forvandle en fiende til venn, er ingen lett sak. Det makter da heller ikke vanlige mennesker så lett. Men poenget er altså å skape et ytre rom hvor en slik forvandling kan finne sted. Vi skal ikke bringe mennesker over på vår side, men tilby en frihet som ikke er forstyrret av skillelinjer. Et vidt åpent rom med muligheter for valg og engasjement. Et tilbud til andre om å finne sin Gud og sin vei. Et tilbud vi knapt kan gi uten først å ha kommet fra ensomhet over i tryggt tilbaketrakkethet.

Vi skal med andre ord ikke okkupere andres område og tvinge dem inn i vår bane, men være åpne for hva som skjer med de andre i deres frie territorium. Det som skjer med dem, kan bidra til å forvandle og fornye oss. Et forhold er etablert. Fiendtlighet er blitt til imøtekommenhet.

I dette må vi til en viss grad glemme oss selv for å la de andre få rom til å åpne seg opp. Er vi ikke villige til å være litt fattige i dette møtet, men tviholder på vår rett og vår overlegenhet, synker vi tilbake i vår ensomhet.

Det tredje og siste spenningsforholdet gjelder vår situasjon når vi forsøker å strekke oss ut mot Gud (igjen er det også mulig å strekke seg *inn* mot Gud!). Her strekker vi oss langt mer enn i de to foregående tilfellene. Tilbaketrakkethet og imøtekommenhet får først sin fulle mening når en dypere og høyere realitet gir dem kraft og sikker retning. For at dette skal skje, må det skje en overgang fra illusjon til virkelig bønn, fra ønsketenkning til realitet i bønnelivet. Bønn er uttrykk for det mest inderlige fellesskap, og derfor et svært følsomt felt i menneskelivet.

Vi har i praksis en illusjon om at vi er uuddelige, selv om vi så tindrende klart vet at det ikke er tilfelle. Det er behovet for kontroll over livet som villeder oss og gjør vår bønn til en manipulasjon, som egentlig bare skal bekrefte vår egen kontroll og gjøre Gud til et formelt ledd i vårt liv, ikke et reelt. Bønnen kan gli ut i sentimentalitet, og sentimentalitet kan dekke over så mangt som ikke tåler dagens lys. Vi skaper en falsk gud, mens det i virkeligheten er den uskapte Gud som skal skape oss om, gjøre oss til sanne mennesker.

Paradokset med bønnen er at vi må lære hvordan vi skal be, mens vi bare kan motta bønnen som en gave. Vi kan ikke tvinge Gud inn i noe forhold. Gud kommer til oss på sitt eget initiativ, og

Ikke ett eneste argument for!

"Aktiv dødshjelp blir til sist vår unnskyldning for hvordan vi stiller med hverandre. Finnes det da ikke etiske argumenter for den?" spør Jacob Jervell, pensjonert teologiprofessor, i Stavanger Aftenblad.

Og gir selv svaret: "Ikke ett eneste. Barmhjertighet? Hvilken barmhjertighet er

det å unndra seg og overlate et menneske til det ukjente? Hvem skal vi spørre når det gjelder dødshjelp? Spør Bibelen, den eneste dødsbok vi har, spør dem som har dødsangst og spør din samvittighet: Er omsorgen for dem som skal dø, til stede? Virkelig dødshjelp, altså."

8

ingen disiplin og anstrengelser kan automatisk gi noe resultat. Men gjennom Jesus Kristus har vi en vei som åpner for oss det guddommelige liv. Ved at han gav oss sin Ånd, sitt åndedrag, kom han nærmere oss enn vi er oss selv. Den hellige Ånd kan gi oss en ny frihet, et nytt liv.

Vi må be til Gud på hans premisser, ikke på våre egne. Strekker vi oss mot ham i imøtekommenhet, full åpenhet og mottagelighet, vil vi uten tvil motta hans styrke og hans glede. Da er vi allerede nær den livgivende polen i vårt spenningforhold, den ekte bønn, og har kommet betryggende langt bort fra illusjonens skadelige pol.

Dette var tanker som Henri Nouwen gjorde seg i første halvdel av 1970-årene. Til slutt ble hans personlige problemer med forholdet åndelig teori / åndelig praksis så store at han innså behovet for en periode med konsekvent åndelig fordypping. Fra juni 1974 tilbrakte han 7 måneder som en slags gjestarbeider på kjøkkenet i trappistklosteret Genesee i delstaten New York. Han har skildret denne tiden i en dagbok: "The Genesee Diary" (Dagbok fra Genesee), utgitt i 1976. Det er en meget rik og tankevekkende bok, litt i samme stil som Thomas Mertons "The Sign of Jonah". Også Nouwens dagbok er full av verdifulle psykologiske iakttagelser, men er skrevet av en mann med et betydelig roligere temperament. Han forsøker å falle til ro i den jevne klosterrutinen og oppdager for alvor hvor rastløs og adspredt han egentlig er. Hans imponerende faglige bakgrunn innenfor psykologi og kristen spiritualitet er ofte mer en hindring enn en hjelp når han prøver å leve med i munkenes kontemplative liv. I stedet for å fordype seg i bønn, formulerer han fine utsagn om bønn for seg selv, med henblikk på å bruke dem ved en senere anledning. Han makter ikke å leve i nuet, være til

stede for Gud her og nå, uten tanke på å bruke dette kjærlighetsforholdet til noe spesielt formål. Det er lettere sagt enn gjort å bare være.

Først på slutten av det 7 måneders oppholdet er han falt noenlunde til ro i den daglige klosterrutinen. Abbeden (som også er utdannet psykolog!) forteller ham at han nå har nådd det stadiet som postulanter bør være på når de går inn i novisiatet - - -. Nouwen er glad og forventningsfull med henblikk på livet etter dette klosteroppholdet. Men i et etterord forteller han at han raskt og brutalt kom ned på jorden igjen. All den gamle usikkerheten og rastløsheten vendte tilbake igjen. Han hadde slett ikke oppnådd noe gjennombrudd i sitt personlige indre liv. Men glimt av Guds skjulte virkelighet hadde han fått, og de glimtene hadde varig verdi for ham.

I 1979 tilbringer han på ny 7 måneder på kjøkkenet i klosteret Genesee. Han skriver at det var som å gå inn i en tilværelse han nettopp hadde forlatt, og at det nå var mye lettere å tilpasse seg klosterrytmen. Dette klosteroppholdet er nedfelt i boken "A Cry for Mercy" (Et rop om barmhjertighet) fra 1981. Den er en samling bønner, inspirert av klosteroppholdet og situasjonen i verden forøvrig. I et etterord forteller han at de formulerte bønnene bare er vegger som omgir et sted av taushet. Bønnene gir et miljø for bønn. Han er blitt klar over at han ikke kan be, men at Guds Ånd ber i ham. Denne bønnen kan ikke bli uttrykt i ord, men bor i stillheten foran, mellom og bortenfor ordene.

Latinamerikanske erfaringer

Etter 10 år som professor ved Yale University bryter Nouwen i 1981 over tvert, tar avskjed og drar til Latin-Amerika med sikte på å leve blant de fattige der som misjonær. Det var gått så langt at han nesten hadde konstant skyldfølelse ved å leve et privilegert liv som

En eneveldig tanke

"Etter noen år med fordragelighet er Arbeiderparti-staten igjen i ferd med å komme i alvorlig konflikt med kirken. Det er ikke overraskende, for det kirkelige og sosialdemokratiske prosjektet som synes å ha som mål både å være religionens venn og statens venn innenfor samme system, styrt av Arbeiderpartiet, var og er i realiteten en eneveldig tanke som for lengst burde vært stedt til hvile," skriver Dag Kullerud i en kommentar i Dagbladet.

universitetslærer, og samtidig var ensomheten fremdeles et problem for ham. Som en slags takk for de ti år ved Yale, skriver han boken "Making All Things New" (Gjøre alle ting nye) som er oversatt til norsk og utgitt på St. Olav Forlag. Den er en utmerket innledning til Nouwens tankeverden.

I boken "Gracias! A Latin American Journal" (Takk! En latinamerikansk dagbok, 1983) forteller han om sine erfaringer der, særlig fra Perus slumstrøk. Det er en meget levende dagbok, med skarpe inntrykk av søramerikansk virkelighet, og den forteller også at hele oppholdet ble en smertefull fiasko for forfatteren. Han egnet seg ikke til dette arbeidet, innså det etter hvert selv og tok konsekvensen av det ved å vende tilbake til USA i mars 1982. Men hadde gjort dyrekjøpte erfaringer om fattigdom, lidelse, og likevel håp og menneskelig glede i den tredje verden. I 1983 var han gjesteprofessor ved Harvard, og besøkte Mexico og så Nicaragua for å utdype sine inntrykk fra Latin-Amerika. Fysisk og psykisk utmattet av all vold og brutalitet han opplevde der, dro han for å hvile ut til Frankrike, til den kommunitet av handicappede som er grunnlagt i landsbyen Trosly nord for Paris av Jean Vanier: l'Arche (Arken). Det ble avgjørende for hans livsbane. En ny utvikling fører ham mot det som synes å ha blitt hans endelige kall.

Møtet med l'Arche-fellesskapet: Guds hus

Denne nye utviklingen kan vi best følge i den bok han utgav i 1986, og som i den engelske utgaven heter "In the House of the Lord" (I Herrens hus. En reise fra frykt til kjærlighet). Den amerikanske utgaven heter "Lifesigns" (Livstegn. Intimitet, fruktbarhet og ekstase i kristent perspektiv). Sammenlagt gir disse titlene et godt inntrykk av hva boken dreier seg om.

Vatikanet stryker sitt Unicef-bidrag
Vatikanet har strøket årets bidrag til Unicef, FNs hjelpeorganisasjon for barn, i protest mot at Unicef-midler er brukt til en håndbok om "dagen-derpå-pillen" og til kondomer. Det meddelte den Hellige Stols faste representant ved FN i begynnelsen av november. Den Hellige Stols bidrag er av symbolsk størrelse, men siden pengene stammer fra gaver, bør de ikke gå til tiltak som "strider mot katolikkers følelser", og som heller ikke er til hjelp for barn. FAZ

Hvorfor blir de ikke brukt?

"Du kan ofte få følelsen av at nordmenn har fått nok av et tema som 'forbrukersamfunnet'. Men å være lei av temaet er samtidig et uttrykk for selve dilemmaet: Vi føler oss fanget av et system og en mentalitet som vi skulle ønske vi var friere i forhold til. Det burde ha en større plass i dagens forkynnelser, fordi forbrukerlivet på så mange måter trenger å utfordres av Guds ord," sier Stig Utmem i Mellomkirkelig Råd for Den norske

kirke til Indremisjonsselskapets blad "For Fattig og Rik".

Utmem peker på at "det finnes en lang rekke av Bibelens tekster det ville være naturlig å preke over. For eksempel inneholder mange av søndagstekstene advarsler mot rikdom, kall til rettferdighet og oppbrudd. Slik sett kunne søndagsforkynnelsen ha vært mer utfordrende. For det andre: Hvorfor er det slik at noen av de farligste og skarpeste tekstene aldri blir brukt?" spør Utmem.

Utgangspunktet for Nouwen er at vi er engstelige mennesker. Jo flere mennesker han har lært å kjenne, jo mer er han blitt overveldet av den negative kraft som ligger i frykt og engstelse. Vi lever i fryktens hus. Og vi holder ofte hverandre i en tilstand av engstelse. Frykten er et våpen vi bruker mot hverandre, og som massemedia forsterker for oss.

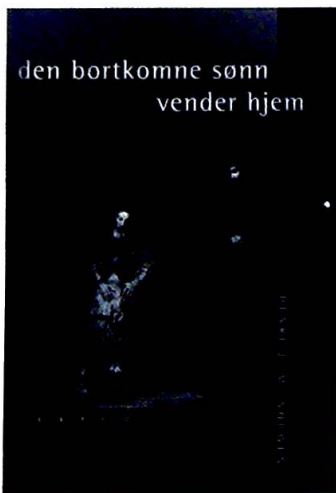
Evangeliene forteller oss at Jesus sjelden svarte direkte på spørsmål som hadde utgangspunkt i former for falsk engstelse. Svarene bestod i omskrivninger av spørsmålene, slik at de ble nye og verdige til et svar. Jesus fremholdt at kjærlighet er sterkere enn frykten. I Johannesbrev uttrykker det slik: "Kjærligheten kjenner ikke frykt, tvert imot, den fullkomne kjærlighet bannlyser frykten." Nouwens bok handler om den åndelige bevegelse som fører oss fra fryktens hus til kjærlighetens hus. Den er skrevet under hans opphold i "Arken" i Frankrike og er sterkt preget av hans inntrykk derfra.

Frykten oppstår ofte fordi vi føler oss hjemløse. Vi har ikke noe sikkert sted der vi kan oppleve tilhørighet, sikkerhet, et sted der vi kan bli beskyttet og elsket. Et sted med ekte intimitet. Frykten hindrer at en slik intimitet kan utvikle seg. Den gjør at vi flykter fra hverandre eller klynger oss til hverandre, men ikke oppnår virkelig intimitet. Det er ikke noe rom mellom oss der det kan skje. Frykten skaper avstand eller en falsk nærhet.

Det vi trenger, er et stort område hvor vi kan bevege oss sammen uten å engste oss for om vi er for fjerne eller nære. Et felles hjem. Et slikt hjem kan vi ikke selv opprette. Det blir utformet for oss av Gud, som har slått opp sitt telt blant oss, og forbereder et rom for oss i sitt eget hus.

Jesus har blitt dette hjemmet for oss, for i ham bor Guds fylde. Han bor i oss,

og dette gjør det mulig for oss å bo i ham og få del i hans nærhet til Gud Faderen. Vi opplever dette i eukaristien, men denne opplevelsen kan strekkes ut til å bli en del av vårt daglige liv. Guds hjem for oss på jorden. "Bli i meg som jeg i dere" (Joh 15,4). Et hjem fylt av kjærlighet ligger og venter på oss, og bare vår engstelse og rastløshet hindrer oss i å finne roen og sikkerheten her. Omvendelse er nettopp det å komme hjem, og bønn er å søke vårt hjem der Herren har bygget et hjem, - i våre egne hjerter intimitet.

den bortkomne sønn
vender hjem

Denne boken kom på Verbum Forlag i 1995; St.Olav Forlag kommer med en Nouwen-bok før jul: "Håpets såkorn". St. Olav Bokhandel har et godt utvalg av titler på engelsk.

Bønnen sender oss ut på en indre reise mot dette hjemmet.

De handicappede i "Arken" og deres ikke-handicappede medmennesker lever sammen i et slikt hjem formet av Gud. Det er et sårbart fellesskap som

ikke kan være basert på mellommenneskelige relasjoner alene, men må være båret av Guds pakt med menneskene. Et hjem uten frykt, i Guds intimitet.

Intimitet er ikke identisk med menneskelig kos og avslapning. Intimitet i Guds hus innebærer en sterk solidaritet: Ingen skal bli ekskludert, alle bør bli inkludert. "Ordet ble kjød og har bodd iblant oss" betyr at hele menneskeheten er blitt samlet og ledet inn mot Guds hus. Menneskelig solidaritet har derfor en dyp åndelig dimensjon. Som kristne skal vi vitne om at Gud har samlet alle folk til én familie. Bønnen fører oss inn i Guds hus, og handling med grunnlag i bønn leder oss tilbake til verden, der vi kan arbeide for forsoning, enhet og fred og fremfor alt for solidaritet med de svake.

Fruktbarhet

Intimitet forbundet med solidaritet kan føre til fruktbarhet. Det er Nouwens neste nøkkelord i denne boken. Jesus taler om fruktbarhet i Joh 15,5: "Den som blir i meg, som jeg i ham, han bærer frukt i mengde." Ordet fruktbarhet uttrykker vårt dypeste menneskelige potensial når det gjelder å frembringe liv. Og det er nettopp dette potensialet som vi er så sørgelig lite i stand til å bruke i våre dagers kristenliv. Vi lider under det faktum at vi stort sett tviler på vår egen evne til å frembringe liv, bære frukt. Mange kristne oppfatter sitt liv som kjedelig, rutinepreget, stagnert. De mangler indre vitalitet, et dypt ønske om å uttrykke liv og glede, å gi Guds fred til andre.

Det er frykt og engstelse som oftest hindrer vår evne til å bære frukt. Slik frukt er avhengig av et hellig rom i oss for å kunne modnes. Frykten lukker det hellige rommet for oss. Vi strekker oss ikke lenger ut til andre, men trekker oss inn i oss selv, beskytter oss mot omver-

De franske biskoper: Alle kalt til misjon

I et meget åpenhjertig hyrdebrev tar de franske biskoper for seg hvordan katolsk tro bør presenteres for det moderne samfunn. Det 50-siders "Brev til Frankrikes katolikker" avviker på mange måter fra den vanlige hyrdebrevformen, skriver The Tablets Paris-korrespondent, Robert Kelly: Det provoserer og utfordrer, oppfordrer til ettertanke og dialog.

Biskopene tar modig opp den krise kirken står overfor i den moderne verden hvor reli-

giøs praksis har sunket sterkt. Franske katolikker må se i øynene at de er blitt en minoritet, men det betyr ikke at kirken er blitt en ghetto. Hverken gjenerobring eller retrett står på biskopenes dagsorden. Å spre evangeliet betyr ikke å påtvinge folk dogmatiske trosartikler, men snarere å oppdage "det som er nytt i åpenbaringen og i Guds menneskelighet". Brevet tar et oppgjør med to fatale karikaturer av kirken: Kirken som et slags åndelig supermarked som forsyner sine kunder med nådegaver og sakramenter, og "den perversjon" som gjør det reli-

giøse budskap til samlingsmerke for korstog eller nasjonalisme.

Brevet fastslår at kirkens oppgave er å tjene samfunnet. Alle katolikker oppfordres til å se sitt ansvar i denne sammenheng - til å vinne ved sitt liv eller ved deltagelse i kirkens sakramentale og liturgiske liv.

Østerrike: kirkelig toppmøte på dagsordenen

De østerrikske biskoper har vedtatt å holde et kirkelig "toppmøte" i oktober 1998 der et bredt spekter av kirkelige representanter

10

denen og blir sterile. Omkvedet blir: "Jeg har ingenting å gi."

Fruktbarhet er ikke det samme som produktivitet. Vår verden i dag er egentlig altfor opptatt av å fremstille produkter, og til og med våre menneskelige relasjoner blir altfor ofte preget av produkttenkning: Jeg sikrer meg venner, samler på dem som om de skulle være gjenstander. Fruktbarhet består i å gi andre anledning til å leve et rikere liv, til å være noe mer for seg selv og i Guds øyne. Det kan befrukte mitt eget liv og gjøre meg rikere.

Sårbarhet, takknemlighet, omsorg

Nouwen fremholder tre viktige aspekter ved et fruktbart liv: sårbarhet, takknemlighet og omsorg. Et fruktbart liv kan bare bli levd i en viss grad av sårbarhet. Bare hvis vi tør legge vekk de beskyttende skjold rundt oss og stole tilstrekkelig på hverandre til at vi kan tilstå felles svakheter og behov, kan vi leve et fruktbart liv sammen. Mennesker i Guds hus må tilpasse seg et liv i felles sårbarhet hvis de vil oppnå felles styrke og glede.

Takknemlighet er den neste forutsetningen. Ved å uttrykke takknemlighet viser vi vår vilje til å akseptere vår avhengighet av andre og til å ville mota deres hjelp og støtte. I konkurranse-samfunnet står ikke takknemlighet i spesielt høy kurs. Men er vi mer interessert i fruktbarhet enn i produksjon, kommer takknemligheten inn som et viktig ledd. Jesus selv takket sin Far gjentatte ganger for gaver og for muligheten til å kunne utføre hans vilje. Brødunderet i Johannesevangeliets 6. kapittel innledes med at Jesus tok brødet og takket, og dette fører til uventet fruktbarhet og et overskudd av goder. Det var igjen en overgang fra disiplenes frykt til Jesu livgivende kjærlighet. Guds hus er preget av overflod, ikke av knapphet.

Men fruktbarhet krever omsorg. For å kunne leve et fruktbart liv, trenger vi et miljø som kan fortrenge vår frykt og få svake og sårbare frukter til å vokse i styrke. Omsorg, ikke kontroll, er nøkkelordet her. Jesus forsøkte ikke å dominere og kontrollere mennesker han møtte, men ved sine ord og handlinger gav han dem en mulighet til å søke nye retninger og gjøre nye valg. Den som er løsrevet fra engstelse og har opplevd noe av Guds kjærlighet, trenger ikke å ha sikkerhet for hva som vil skje fra øyeblikk til øyeblikk. Vi kan stole på at livet vårt vil utfolde seg slik det skal, hvis vi har våre røtter i en slik kjærlighet. All tjeneste i kirken, og i livet rundt kirken, bør være en omsorgsfull oppmerksomhet for sårbare liv. Omsorg for handicappede er et slående eksempel på dette.

Sann og hel glede

Det tredje karakteristiske trekket ved livet i kjærlighetens hus er ekstasen. Dette kommer nok som en overraskelse på mange. Ekstase har tradisjonelt vært sett på som en helt spesiell tilstand som mystikere kan komme borti etter lang tids åndelig utvikling. En unntakstilstand. Men Nouwen mener at ekstase er et begrep som angår alle kristne som er på vei fra fryktens hus til kjærlighetens hus. Etter å ha snakket med disiplene om intimitet og fruktbarhet, sa Jesus til dem: "Dette har jeg sagt dere for at min glede skal være i dere, og deres glede skal være full og hel." En full og hel glede er en glede som bringer oss helt ut av oss selv, en ekstase. Det er belønningen for et intimt og fruktbart liv i Guds hus. Den som får del i et ekstatisk liv, vil alltid bevege seg bort fra det faste rutinelivet og oppdage nye sider ved tilværelsen. Gleden er alltid ny og overraskende for den som går inn i den: en stadig forvandling, gjenfødelse.

Frykt og engstelse gir ikke plass for

noen ekstase. Frykten får oss til å tvilholde på det kjente og tilvante, splitter oss slik at vi ikke kan oppleve noe nytt som hele og samlede mennesker. Rutinen og rastløsheten gjør livet vårt fattig. Det er ikke rutine i seg selv som er problemet, for fornuftige rutiner kan være en stor hjelp i dagliglivet, men det er rutinens tendens til å kvele alle tilløp til fornyelse. Fariseernes lovlydighet slipper ikke så lett taket i oss. Mangelen på fri og ekte glede er i ferd med å bli et kjennemerke for holdningene i vårt velstandssamfunn. Gleden kan være lettere å finne hos dem i verden som materielt sett har det mye dårligere enn oss.

Den sanne gleden, ekstasen, bryter inn i vår verden fra en guddommelig kilde. Den kan ikke bli produsert av oss selv. Når Jesus tilbyr disiplene sin egen glede, strømmer den ut av hans kommunion med Faderen som har sendt ham. Denne gleden er den samme i lykkelige dager som i onde dager, selv om utslagene den gir i vårt liv, kan skifte med våre stemninger. Vi kan feire alle dager som gleden strømmer inn i.

Henri Nouwen nådde kanskje frem til en slik jevn feiring av gleden i vårt liv ved å gå inn i et fellesskap med handicappede. Fra 1986 var han prest i et hjem for dem i Toronto, Canada. Det kalles "Daybreak" (Daggrø) og er en "ark" i Jean Vaniers ånd på det nordamerikanske kontinent. I boken "The Road to Daybreak. A Spiritual Journey" (Veien til Daybreak. En åndelig reise) fra 1989 skildrer han den utviklingen i ham selv som førte ham til dette livet blant de handicappede. Den gir også et inntrykk av hvor krevende, men likevel givende og gledebringende denne livsformen er. Forfatteren var omsider kommet frem til det kallet han søkte i mange rastløse år. Den suksessfylte akademiker var blitt et medmenneske i et hjem med menneskelig nærhet, lidelser og ekstatisk glede. ●

skal diskutere presserende spørsmål innen kirke og samfunn. En liten gruppe biskoper og legfolk skal utarbeide en arbeidstekst innen våren 1997. Teksten skal danne grunnlag for en "dialog for Østerrike" forut for toppmøtet - en dialog der menigheter, ordenssamfunn, organisasjoner etc. skal trekkes inn.

Bispekonferansens formann, biskop Weber av Graz-Seckau, understreker at man ønsker å få med i dialogprosessen både de reformivrige og de som er imot reformer. På spørsmål fra pressen om bispekonferan-

sens vedtak om "toppmøtet" var enstemmig, svarte Weber at veien til "tilfredsstillende resultater" vanligvis er stenete og plagsom, men at biskopene, etter "adskillig tautrekking", var kommet frem til en enstemmig avgjørelse. THE TABLET

Overskudd for Vatikanet

Økte bidrag fra biskoper, prester, ordensfolk og legfolk verden over har gjort Vatikanets økonomiske situasjon lysere enn på flere år, sier kardinal Edmund Szoka, leder for Vatikanets prefektur for økonomiske anlig-

gender. "Etter flere år med underskudd, har vi nå tre år på rad med et lite overskudd og utsikter til to til," sier Szoka.

Vatikanet, som selv flittig har brukt spa-rekniven de siste årene, anmodet de troende om økt støtte i 1991, og fra 1992 til 1994 økte bidragene fra rundt 40 millioner engelske pund til 120 millioner. For 1996 ligger bidragene på 17 millioner pund; andre inntekter på rundt 120 millioner gjør at Vatikanets regnskap ikke bare balanserer, men viser et overskudd på ca. 400.000 pund.

THE TABLET

Ingrid Høivik: Om å bli som barn igjen

11

Det kjentes godt å få «Bibelhistorier», *Edvard Hoems* bok fra fjorårets bokhøst, i hendene. Lesningen, da den begynte, bekreftet og forsterket gleden. Forfatteren forteller i forordet hvordan han som 12-åring bestemte seg for å lese Bibelen fra perm til perm, og gjennomførte bestemmelsen. Da han vel førti år senere, 1994-95, som etablert forfatter med 26 bøker bak seg, bestemte seg for å skrive seg gjennom den, var det kjent og fortrolig stoff for ham.

Faren var legpredikant i Romsdal. Bibelen hadde en helt sentral plass i hjemmet. Om det ikke var så mange bøker der ellers, Bibelen, et helt bibliotek i seg selv, fantes der. Sønnen så faren lese i den daglig, både til egen oppbyggelse, og til forberedelse for sine prekener. Hoem forteller videre hvordan han og hans medelever på skolen fikk stå ved pultene i klassen og fortelle historiene fra Bibelen med egne ord. I Hoems bok er det nesten som en kan høre den 7-8-årige Edwards stemme gjennom den trykte teksten. Det gjør den underlig nær og klar, og bringer frem i erindringen bilder fra ens egen skoletid, dengang "frøken" bragte med seg til klassen spennende, store, fargerike plansjer til bibelhistorietimene. De ble hengt opp på tavlen og gjorde sitt til at fortellingene en hørte fra kateteret, ble levende. Ennå synes jeg å kunne se Rebekka ved brønnen, der hun gir Eliaser, tjeneren til Abraham, som skal hente brud til Isak, å drikke, og også gir kamelene hans å drikke. Det var tegnet fra Gud, tegnet han hadde bedt om. Så viser det seg altså at de sterke, fargerike fortellingene lever i en fremdeles. - Hoem trekker linjene fra Bibelen til verdenslitteraturen, viser hvordan

de store dikterne har trukket på den, en Dante, en Milton, en Dostojevski, en Strindberg.

Hoem kaller Bibelens fortellinger for selve urfortellingen i sitt liv, den som klarest beretter om Guds plan med verden og menneskene - uten forkleining for de andre store religioners hellige skrifter, understreker han.

"Fortellingen", det å fortelle, er menneskets særkjenne, mener vår forfatter, det som skiller det fra dyrene.

Ved et tilfelle hadde jeg tatt for meg pater Aage Haukens bok "Myten om Jesus, eller Teologene som skapte Det nye testamente" like før jeg fikk Hoems bok i hendene. Så viste det seg at de to bøkene var vel egnet til parallell-lesning. Pater Haukens bok er fin og oppklarende lesning i og for seg, men gir også en god bakgrunn for Hoems "Bibelhistorier".

Det sier seg selv at Hoem ikke har fulgt opp hver bok, hvert kapittel i Bibelen vers for vers. Det ville vært en uoverkommelig oppgave. Han har trukket ut det fortellende stoffet, sløffet meget som i og for seg er viktig og verdifullt, men irrelevant i denne sammenheng, slik som Paulus-brevene, Høysangen, Davidssal-

mene. Han har trukket ut, satt sammen, laget sin «Bibelhistorier» med kjærlighet og pietet, gitt den av sitt eget engasjement.

Tilbake til denne anmelders barn-dom: Da vi kom lenger opp i skolen, leste vi fra Apostlenes gjerninger. Men det ble trøtt og kjedelig lesning, opphakkert som beretningen ble i løsevne vers, om det nå var ens egen, lærerens eller selve beretningens skyld. For egentlig er det jo en spennende historie som blir fortalt der om hvordan utbredelsen av evangeliet skjedde. Idag kan jeg altså takke Hoem for den oppdagelsen. Kanskje det kan gå andre på samme vis - at det som syntes en fjernt, usammenhengende og uvedkommende tidligere i livet, kan få nytt liv ved å komme i ny språkdrakt og ny redigering. - Å lese Johannes' Åpenbaring i sammenheng var og en ny og stor opplevelse. De mektige synene kan ikke unnlate å gjøre inntrykk, fylle en med undring.

Bøker om religion, om den kristne, såvel som de andre store religioner, synes å være aktuell lesning. Det er godt. I vårt flerkulturelle, multitekniske samfunn er alt som kan tjene til saklig opplysning, til større toleranse og medmenneskelig forståelse, av det gode.

Også på den måten tror jeg Hoems bok forsvaret sin plass.

Hoem har brukt den tradisjonelle nynorske bibeloversettelsen fra 1921, men i moderne nynorsk språkdrakt.

Edvard Hoem:
Bibelhistorier.
Aschehoug, 1995.
376 s.

Sør-Afrika: prest skulle vært likvidert
Tidligere politimenn fra apartheid-tiden har fortalt Sør-Afrikas "Truth and Reconciliation Committee" at de gjentatte ganger, uten hell, prøvde å ta livet av en kjent katolsk prest, pater Smangaliso Mkhathswa, som på den tiden var sekretær for landets bispekonferanse. Bakgrunnen for sikkerhetsstyrkenes drapsforsøk var pater Mkhathswas aktive innsats for frigjøring og hans "ansporing av ungdommen". En av politimennene,

Hechter, sa han hadde fått ordre om å drepe Mkhathswa; via telefonavlytting hadde han funnet ut når presten skulle ankomme med fly, men drapsplanene mislyktes fordi andre passasjerer kom imellom. Ved en annen anledning hadde general Basie Smith oppfordret Hechter og en kollega til å kidnappe Mkhathswa og drepe ham med tabletter, men man fant etterhvert planen urealistisk. Andre politifolk har vedgått væpnet aksjon mot paterens kirke.

Pater Mkhathswa, som i dag er viseutdanningsminister og medlem av den sørafrikanske nasjonalforsamling, har bevitnet at han ble holdt fengslet og torturert den 21. og 22. august 1986 av to politimenn. Noe underlig nå å ta imot Hechters utstrakte hånd, sa pateren da de to møttes innfor kommisjonen: "Sist jeg så ham, holdt han en revolver mot pannen min."

De involverte politifolkene har søkt om amnesti for sine forbrytelser; for Hechters

12 Olav M. Martinsen: Sigrid Undset og Roma

"Sigrid Undset og Roma" har Tordis Ørjasæter kalt sin nye bok, og det er en dekkende tittel. Dette er en rikt illustrert, poetisk og vakker bok, der Roma-elskere får dele sin lidenskap med Sigrid Undset.

Sigrid Undset arvet sin kjærlighet til Roma etter sin far, arkeologen Ingvald Undset, og sin mor Charlotte, som blant annet tilbragte sin bryllopsreise her. Det er derfor ikke merkelig at den unge forfatteren valgte samme mål da hun fikk et reisestipendium av Forfatterforeningen.

Det sterkeste "dokumentet" fra Sigrid Undsets første Roma-reise i 1909 - 1910 er romanen "Jenny". Som Sigrid Undsets alter ego kommer hun ofte til orde i Ørjasæters bok. Teksten bygger ellers på sitater fra Undsets artikler, brev og noveller. Men materialet må likevel ha vært magert: ofte må Ørjasæter ty til andre forfatters beskrivelser av hvordan nordmenn opplevde Roma på denne tiden. En del av dette stoffet blir digresjoner i en ellers stramt komponert bok.

Hvilke spor finner vi av Italia i Undsets forfatterskap? - Forbausende lite. Det viktigste med å reise ut var ikke å skape ytre rammer for kommende bøker - det var å få pusterom hjemmefra - og avstand og arbeidsro og nye venner.

Ingvald Undset skrev om sitt første møte med Roma: "Min ankomstdag til Rom blev for mig som min anden fødselsdag." Dette kunne nok Sigrid Undset skrevet under på. Det er vanskelig å se for seg den senere så stramme og strikse Sigrid som en festglad bohem i Romas natteliv, men slik var hun - også. Kunstmiljøet hun tilhørte, hadde sin base i Skandinavisk Forening. Her faller Ørjasæter for fristelsen til å legge inn navn og anekdoter som etter min mening faller utenfor rammen

av denne boken. Visst er det spennende med Ibsen, Holberg, H. C. Andersen og andre nordiske kunstnere som har bodd i Roma. Men dette er forfattere som Sigrid Undset aldri møtte - unntatt i litteraturen.

Hun møtte derimot maleren Anders Svarstad, og dette skulle bli en skjevnsvanger konsekvens av den unge kvinnens første Roma-tur. Svarstad var gift og hadde barn på den tiden, men han ble den store kjærligheten for Sigrid Undset. De giftet seg, men gikk fra hverandre før hun konverterte til den katolske kirke noen år senere.

Sigrid Undsets andre Roma-besøk i 1912/13 minner ikke mye om den berusende førstegangsopplevelsen. Hun er gravid for første gang, hun føder en sønn, men bor så kummerlig og kaldt at

Illustrasjon fra boken: I Café Greco, Romas eldste kafé (fra 1760), henger en kopi av Svarstads kjente maleri av Sigrid Undset. Kysen kjørte hun i Roma i 1910.

vedkommende dreier det seg om mer enn 40 drap. "Sannhetskommisjonen" er blitt kritisert fordi den gjør det mulig for voldsforøvere som bekjenner sin skyld, å bli fritatt for rettslig oppgjør. For å kvalifisere for fritagelse, må man bevise at ens handlinger var politisk motivert og ikke utført for egen vinnings skyld eller av ondskap. THE TABLET

Kardinalord om handelsblokader

Kardinal Roger Etchegaray, president for Det pavelige råd for rettferdighet og fred, kritiserer den omstridte Helms-Burton-loven som bekrefter og utvider USAs handelsblokade overfor Cuba. I et program i Vatikanradioen nylig sa Etchegaray at loven, som bl.a. åpner for sanksjoner overfor selskaper som handler med Cuba, er juridisk tvilsom.

Kardinalen viste også til pavens ord i fjor om at dersom økonomiske sanksjoner "helt vilkårlig rammer sivilbefolkningen, og særlig de som lever under vanskelige forhold, er det klart at de ikke kan rettferdiggjøres. Retten til næring er en fundamental menneskerett som gjelder for alle". Etchegaray oppfordret til "stor skjønnsomhet" ved bruk av handelsblokader. "De må underlegges strenge juridiske og etiske kriterier. . . de fører til store påkjenninger for befolkningen". CATHOLIC HERALD

både hun og gutten blir alvorlig syke. Hun må reise hjem i all hast.

Neste gang Sigrid Undset besøker Roma, i 1925, er hun blitt katolikk. Hadde de tidligere Roma-besøkene inspirert henne til dette? - Nei, mener Tordis Ørjasæter. Det var nok heller hennes sans for intellektuelle resonnementer og historisk tradisjon som førte henne til det skrittet, skriver hun. Det ville sprengt rammen for denne boken å gå i dybden om Sigrid Undsets konvertering. Det nærmeste vi kommer "sannheten" om dette temaet, finner vi vel i Undsets romaner "Gymnadenia" og "Den brennende busk".

Nå da Sigrid Undset var blitt katolikk, ønsket hun å feire den følgende påsken i Italia. Dermed var det duket for et tredje Roma-besøk. Men i stedet for Roma ble det påskefeiring i det berømte benediktinerklosteret "Monte Casino". Både klosteret og naturen gjorde et mektig inntrykk på Sigrid Undset. Siden ble det et siste gjensyn med Roma, som inntok en stor plass i forfatterens hjerte resten av livet. Det italienske kjøkken holdt hun fast ved - til og med på Bjerkebæk utenfor Lillehammer - i den grad ingrediensene lot seg oppdrive.

*

Tre Roma-besøk faller sammen med tre viktige vendepunkt i en stor kunstners liv. Dette er så absolutt verd en bok, og Tordis Ørjasæter har sett denne sammenhengen. "Sigrid Undset og Roma" er likevel ingen tungvekter. Det er kanskje et overskuddsarbeid etter Ørjasæters mektige Undset-biografi "Menneskenes hjerter" (1993). Det er ikke noe nytt hverken om forfatteren eller byen i årets bok, men den samler sitt tema slik at det blir et oversiktlig bidrag til Undset-litteraturen. Og for alle nostalgiske Roma-farere: en godbit som tåler å bli lest mange ganger.

En stor del av æren for at dette har blitt en så vakker bok, går til fotografene May-Irene Aamodt og Jo Grim Gullvåg, som har maktet å finne originale motiver i en så gjennomfotografert by. Boka inneholder også en del malerier fra Roma i begynnelsen av århundret.

Her får bl.a. Anders Svarstad vise sitt talent - en maler som måtte finne seg i å stå i skyggen av en nobelprisvinner.

Tordis Ørjasæter:
Sigrid Undset og Roma
Aschehoug Forlag 1996

Pave Johannes Paul IIs selvbiografi:

Om gleden ved å være prest

Samtidig med at pave Johannes Paul II feiret sitt 50-årsjubileum som prest, forelå hans selvbiografi: Om hans vei fra ung mann med skuespillerplaner til prest, biskop og pave. Boken, som på fransk har tittelen *Ma vocation, don et mystère* (Mitt kall, gave og mysterium), er en meget personlig bok, skriver det katolske ukebladet "Pèlerin Magazine". Paven har dedisert boken til "mine kolleger i presteembedet", håpet er at boken skal kunne bidra til å styrke dem i deres kall og deres glede, gi dem kraft til å holde ut og ikke gi opp, skriver paven.

Tanken på å bli prest har røtter langt tilbake i Karol Wojtylas liv. Gutten Karol fikk tidlig merke livets alvor: 9 år gammel mistet han sin mor, og da han var 12, døde hans eldre bror. Tilbake satt han og faren, en dypt religiøs mann, offiser av yrke. "Vi snakket aldri sammen om pretekallet," forteller paven, "men hans eksempel ble på en måte det første presteseminar for meg, et slags hjemmeseminar."

Senere ble det teateret som fascinerte, men heller ikke det følte han som sitt egentlige kall. Filosofistudiene i Krakow ble avbrudt av krigen; for å "unngå deportasjon og tvangsarbeid i Tyskland" fikk han seg jobb i et stenbrudd. Krigen og nazismen hadde nok sin betydning for hans videre vei. "Prestens rolle ble stadig klarere for

meg nettopp på bakgrunn av det ondes stores utstrekning og krigens grusomhet," forteller paven. I 1942 begynte han ved et undergrunnspresteseminar. "Historien om mit kall? Den er det først og fremst Gud som kjenner," skriver paven. "På det dypere plan er ethvert prestekall et stort mysterium, det er en gave som går uendelig langt ut over det menneskelige."

Boken inneholder ikke noe nytt ut over det vi allerede vet om paven, noterer "Pèlerin Magazine", likevel skal man ikke "undervurdere begivenheten. Det er første gang en pave henvender seg i jeg-form til en leser som til en venn".

Den franske utgaven er en fellesutgivelse ved forlagene Bayard-Éditions, Cerf, Fleurus-Mame, Téqui.

Den unge Karol Wojtyla blant venner.

Biskop Lehmann: ja til kvinnelige diakoner

Formannen i Den tyske bispekonferanse, biskop Lehmann av Mainz, tar til orde for kvinnelige diakoner i den katolske kirke. I forbindelse med markeringen av 50 år med permanente diakoner i bispedømmet Mainz, uttrykte Lehmann glede over at Roma igjen har satt spørsmålet om kvinnelige diakoner på dagsordenen.

Lehmann minnet om at allerede den fel-

lestyske bispedømmesyndode i Würzburg (1971-1975) anbefalte diakonat for kvinner. Men han advarte mot å koble saken sammen med spørsmålet om kvinnelige prester. Gjør man det, "graver man med sikkerhet kvin-nediakonats grav", sa Lehmann. Det gjelder å gripe saken an fra den positive siden, slik man i sin tid gjorde med det permanente diakonat for menn, mente Lehmann, som lovt å gå inn for saken. Han advarte mot å se på diakoner kun som en nødløsning: noe man "stopper i hullene" der man mangler

prest. Selv om omsorg over et bredt spekter er viktige oppgaver for kirkens diakoner, må man ikke redusere deres arbeid til kun "sosialarbeid", sa Lehmann. Diakonene skal være "kirkens øye" som også skal se nøden og lidelsen hos dem som lever i utkanten av menighet og samfunn.

De permanente diakoner i den katolske kirke kan forestå ordets gudstjeneste og forrette ved gravferder, undervise i kirkelig sammenheng samt utføre karitativt arbeid og forvaltningsoppgaver. FAZ

14

Karen-Helene R. Hognestad: **Sangen om Bernadette - en**

Noen umiddelbare tanker etter en Nordisk valfart til Lourdes.

Om de gamle pilegrimer het det at de aldri vendte tilbake til sitt land og sin by (bygd) uten at de hadde mistet en fordom og fått en ny idé isteden. I så måte var min "pilegrimsreise" til Lourdes i sommer meget vellykket. Fordommene raste som korthus, og om jeg ikke kom hjem med hodet fullt av idéer, så hadde jeg i alle fall fått svært meget nytt å tenke på.

Det er kanskje å strekke pilegrimsbegrepet vel langt når man bringes fra Trondhjem til Lourdes med SAS og Maersk Air. De siste kilometerne ble tilbakelagt med buss - helt til hotell døren. Men føttene ble brukt flittig hele uken, og er man på valfart, ja så må man ha lov til å kalle seg pilegrim. Som kristne er vi alle på vei - livet er en Exodusvandring, en vandring fra trellekåret til det lovede land. Som fremmed ("peregrinus") vandrer vi med håpet om en gang å nå vårt egentlige fedreland, det som livet her kan være en svak avglans av når vi i våre beste stunder opplever Guds nærværet i oss og omkring oss.

I Lourdes opplevet jeg alt fra fortvilelsen over menneskenes grådighet og utnyttelse til Guds nærvær og medmenneskelighet på sitt beste.

"Her i Lourdes skjer det alltid noe med oss," sa en mor. Med sitt sterkt handikappede barn var hun i Lourdes for annen gang. Første gang da han var 4 år, nu var han 26. Gutten hadde forblitt i sin rullestol, han måtte fremdeles stelles og mates som et lite barn. Men hun hadde fått

krefter til å akseptere sin situasjon og leve et fullverdig liv sammen med sønnen. Og en uke sammen med mor og sønn lærte meg at først når vi kan se menneskeverdet i alle våre medmennesker uten de skylapper og normalitetsbegreper vi vanligvis går rundt med, kan vi fatte noe av hva et menneske er.

"Hvem som er syke og hvem som er friske i Guds øyne, vet alene Vår Herre," sa valfartslederen den første aftenen vi var sammen. Dette var ord som fikk liv og innhold i løpet av denne uken vi var sammen i Lourdes.

Det var ikke bare én, men mange fordommer som forsvant på min valfart til Bernadettes grotte. Jeg reiste, mente jeg, med et åpent sinn, men med så ganske bastante oppfatninger av hva jeg mente om Maria-visjoner, helbredelser og store folkeansamlinger.

I Lourdes fikk jeg alle mine motforestillinger om økonomisk og menneskelig utnyttelse bestyrket.

- Det er unngåelig at en ung kvinnes Maria-visjoner får stor betydning både for den visjonære selv og for Kirken. Men at det utnyttes kommersielt slik vi opplever det i Lourdes, er misbruk av en Gudegitt visjon. - Dette tenkte jeg da vi kjørte inn i Lourdes og så souvenirbutikkene ligge tettere enn sardiner på boks, og med de mest grusomme og glorete Madonnaer i alle fasonger. Jeg tenkte med gru på at jeg skulle tilbringe en hel uke i dette glimmeret.

Det tok ikke lang tid før denne siden av Lourdes ble helt uvesentlig. Folk har strømmet i millioner til Lourdes siden 1858. At byens borgere har utnyttet dette, og at byen er blitt en velstående by, er et biprodukt av Bernadettes visjoner som

Souvenirer i alle utgaver er også en del av Lourdes, men det er ikke Kirken som driver butikk.. Foto: Gerd Isern.

El Salvador: Nei til dødsstraff!

Kirkelige ledere i El Salvador fordømmer forsøk på å gjeninnføre dødsstraff i landet. Dødsstraffen ble avskaffet i 1983, men økningen i voldelig kriminalitet har ført til at man begynner å vurdere om slik straff bør gjeninnføres. Biskop Gregorio Rosa Chavez, hjelpebiskop av San Salvador, og ledende jesuitter i landet er blant dem som går sterkt ut mot gjeninnføring av dødsstraff.

CATHOLIC HERALD

Luther - en stor teolog

Reformatoren Martin Luther var "en stor teolog", sier den katolske erkebiskopen av Bamberg, Karl Braun. Luthers betoning av Bibelen og hans forståelse av kirkelige embeder som tjeneste, trakk frem igjen grunnleggende kristen innsikt som det 16. århundre hadde forspilt. I dag er lutheranere og katolikker kommet hverandre ganske så nær både når det gjelder spørsmålet om rettferdiggjørelsen og paveembedet, mener Braun.

RM

Til våre abonnenter!

**Giroblankett for innbetaling
av abonnement 1997
sendes over nyttår.**

Hilsen
St. Olavs ekspedisjon

sang i dur og moll

15

byen har nytt godt av. Men det er ikke Kirken som driver butikk, det gikk opp for meg fra første gang jeg kom inn på Grotte-området.

En av de store overraskelsene og opplevelsene var nettopp den utrolige orden og renhet det var her. Her er ingen ting til salgs! I det hele tatt var grotte-området nettopp det som gjorde sterkest inntrykk. Kirkene i flere "etasjer", elven, stillheten og selve grotten med et enkelt alter, lysene og madonnastatuen var i sannhet et verdig sted Kirken kunne være bekjent av.

Pave Pius X's Basilika ble i så måte et antiklimaks. Den rommer nærmere 30 000 personer, er bygget under jorden og minner i sterk grad om Vikingskipet, den nye sports-hallen på Hamar. Først da den ble fylt med mennesker av alle nasjoner og tungemål, og prosesjonen med den sorte kardinalen kom skridende opp midtgangen og frem til alteret i senteret av basilikaen, ble det Guds-tjeneste i ordets bokstavelige forstand. Før offertoriet danset en indisk danserinne en vakker og grasiøs dans foran alteret og kardinalen, og kirkens universalitet og

mangfold ble visualisert på en nydelig måte.

Helbredelse, ja hva er egentlig det. Som sagt reiste jeg med en dyp skepsis til det jeg fryktet var masse-suggestert helbredelseshysteri, hvor syke mennesker ble gitt falske forhåpninger. Men hva og hvem er det som helbredes, og hva består en helbredelse i? Jeg skrev om moren som fikk krefter til å stelle sitt barn, noe hun nu har gjort selv i 26 år. Og jeg, frisk og i egne øyne svært så oppgående, jeg fikk øynene opp for at det vi oppfatter som et menneskeverdige liv, er ganske annerledes og meget mer enn jeg hittil hadde forstått.

Helbredelse kommer av å bli hel, og det er ved å ta vår tro på alvor at vi kan bli hele mennesker. I Lourdes er det meget å lære.

En opplevelse for seg var det å vandre i Lourdes' trange gater og se at her er det rullestolene som til enhver tid har forkjørsrett. "I Lourdes opplever vi at vår sønn behandles som en konge," sa foreldrene til et multihandikappet barn. De røde stripene i gaten som var oppmerket for rullestolene, ble til en rød løper

som var rullet ut for dem som ellers alltid opplever å måtte stå i bakerste rekke. I alle prosesjoner, i kirkene og ved enhver anledning er det avsatt plass til rullestoler/senger i første rekke. Vi andre må stå bak.

I Lourdes vil det alltid være noen som er sykere enn en selv eller ens barn. Vi som lever i dag, er lite vant til å se syke og handikappede. De er pent bortgjemt i hjem eller på institusjoner. Her ser vi store mengder av dem på en gang, og det kan virke ganske nedslående i første omgang. En mor som hver dag har stelt sitt barns forkrøblede kropp, ser nu at dette ikke er noe hun er alene om. Her er det mange, mange som hennes barn. For se, hennes barn er jo i grunnen bedre enn mange av de andre. Slik vendes de pårørendes syn på sine egne i positiv retning.

Medmenneskeligheten, hjelpsomheten og fellesskapet blir nesten påtrengende i Lourdes. Det er naturlig å gi en hjelpende hånd hvor det trenges, naturlig å betrakte den mongoloide, den "åndssvake", den sosialt hjelpeløse på lik linje med en selv. Faren er at dette lett glemmes når vi er tilbake i hverdagen og alle

*I Lourdes er det rullestolene som til enhver tid har forkjørsrett!
Foto: Gerd Isern.*

Også en form for mediemangfold!

Franske medier var ganske kritisk stemt før pavens besøk i september i år, men tonen ble adskillig mildere straks paven var vel landet på fransk jord. Hvordan skal man tolke det? "Litt tidlig å analysere fenomenet," sier avtroppende formann i Den franske bispekonferanse, erkebiskop Duval av Rouen, til det katolske ukebladet "Pèlerin Magazin". "Men det er en kjent sak at det finnes en sterk 'libertinsk', anarkistisk og

antiklerikal strøm i vårt samfunn. Av og til opptrer den heller voldsomt. En del katolikker som var opprørt over hendelsene i 1995 ("Gaillot-saken" - biskopen som ble avsatt på grunn av sitt radikale syn i moratteologiske spørsmål) kom også med kritiske innspill. Mediene, som senere roste besøket, var også ganske svartmalende og nedlatende på forhånd. Et godt eksempel på pressens mangfold - at den glemmer så fort sin egen kritikk," sier erkebiskop Duval.

Frankrike: en levende kirke

Utfordret til å kommenterer sine egne ord under pavebesøket om "vitaliteten i kirken i Frankrike", sier erkebiskop Duval av Rouen at om man kun ser på de statistiske fakta, ryder de snarere på manglende vitalitet: Lavmål for deltagelse i søndagsmessen og mottagelse av sakramentene. Og likevel: "Sannheten er at vi mangler redskaper for å analysere det som skjer, for i dagens Frankrike føler katolikkene seg virkelig ansvarlige for sin kirke," sier erkebiskopen. "Det er

16

"syke" og handikappede igjen bare sees en sjelden gang.

Første påminnelse om hvor kort vi husker i så måte, var da vi skulle hjem igjen, og bussen kjørte opp foran hotellet. Alle vi "friske" stormet inn for å sikre oss en god plass, uten tanke for hvor det var lettest å få inn de "syke". Vi har sannelig tungt for det noen og hver!

På flyplassen da vi skulle hjem igjen, spurte en av de danske deltagerne meg om jeg hadde fått mine

beste eller mine verste forventninger innfridd. Som sant var, svarte jeg: begge deler.

Men Lourdes var først og fremst helt annerledes. Jeg hadde som sagt forventninger, både positive og negative, og jeg opplevet altså at begge kategorier ble innfridd. Men alt ble det på en annerledes måte, og når regnskapet skulle gjøres opp, var det alt det positive som satt igjen.

"Dette har du hatt godt av," sa

moren til ham jeg hadde som "min". Det vil si at jeg hadde et spesielt ansvar for å hjelpe denne gutten og hans mor. Hun oppdaget hurtig at jeg på mange måter hadde levet det meste av mitt liv under en osteklokke. Ja, dette hadde jeg godt av. For min nye gode venn, som jeg ble utrolig glad i, og hans mor har sammen med så mange, mange andre lært meg mer om menneskeverd og medmenneskelighet enn all verdens litteratur.

Nordisk Valfart til Lourdes 1996. Foto: Gerd Isern

nok å se på antallet mennesker som er engasjert i forskjellige fellesskap og i sine menigheter, som deltar i de mange bibel- og meditasjonsgrupper som dannes. Det er ingen død, formløs kirke. Det viste også pavebesøket. Samfunnet er i omforming, og så er kirken. Og det er alltid vanskelig å finne sin plass i et samfunn som må trekke opp nye strategier, både på det etiske og det økonomiske området." sier erkebiskop Duval til "Pélerin Magazin".

Underskrifter overrakt

Den tyske underskriftaksjonen "Pro Kirche", som begynte for et år siden som "Kontrapunkt" til kampanjen "Kirkefolkets ønsker", er nå avsluttet, og navnelistene overrakt til Den tyske bispekonferanse. Man har bevisst latt være å telle antall underskrifter. Begrunnelsen er, ifølge den kristne ukeavisen Rheinischer Merkur, at man ikke ønsker å sette abstrakte tall i sentrum - det er den enkeltes personlige vitnesbyrd som er av betydning.

Hans Kermit: Niels Steensen og Norge

17

Niels Steensen ble for åtte år siden saligkåret i Roma som den første nordiske helgen etter reformasjonen. I Norge har det vært skrevet lite om ham og hans innsats for å bringe den katolske tro tilbake til landet. Nyere undersøkelser har påvist at Steensen i sin tid som apostolisk vikar for Norden, gjorde en aktiv innsats for at det ble sendt katolske prester til å virke i Norge.

Niels Steensen (1638 - 1686) var født i Danmark og studerte til lege først i København, og siden, som det var vanlig på den tiden, sluttførte han sine studier i Amsterdam og Leiden. I løpet av studietiden i Nederland gjorde han sin første anatomiske oppdagelse, utførelsesgangen for ørespyttkjertelen. Denne oppdagelse ble siden fulgt opp av en banebrytende bok hvor han som den første beskriver betydningen av kjertlenes funksjon.

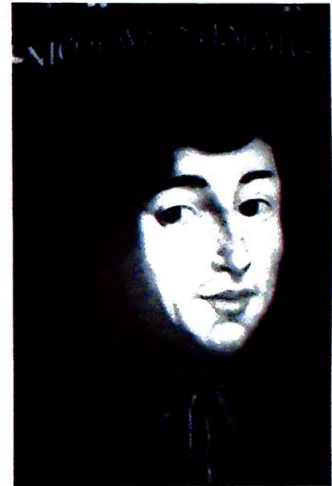
Etter å ha tatt doktorgraden reiste Niels Steensen til Firenze hvor han fikk ansettelse som lege og vitenskapsmann ved Medicienes hoff. I Firenze hadde han gode muligheter for å fortsette sin anatomiske forskning. Et resultat av dette ble et verk om musklens funksjon. I dette verket erklærer Steensen at hjertet er en muskel, og slår fast at en muskels volum ikke økes når den trekker seg sammen. Betydningen av dette arbeidet har vært omstridt i

Hans Kermit - dansk av fødsel, bosatt i Norge siden 1973, har sin utdannelse innen biologi og arbeider ved Universitetsbiblioteket i Tromsø; var i en periode frem til 1989 nordnorsk redaksjonsmedlem i kirkebladet "Broen".

nærmere 300 år. Først på 1980-tallet har moderne computerteknikk vist at Steensens iakttagelser og konklusjoner var korrekte.

Ved en tilfeldighet begynte Niels Steensen å studere fossiler og de forskjellige lag som jordskorpen består av. Hans publikasjoner om disse ting var av en så enestående karakter at han i dag regnes for grunnlegger av geologien og paleontologien.

Da Niels Steensen stod på høyden av sin vitenskapelige karriere, valgte han i 1667 å konvertere til den katolske tro. En konversjon for en skandinav på den tiden var en alvorlig sak, og konsekvensen var ofte at konvertitten måtte forbli utenlands, da det ikke var mulig å få arbeide i det protestantiske Norden. Niels Steensen var ikke noe unntak i så måte - det ble allikevel i 1672 fra høyeste hold i Danmark gjort et forsøk på å få ham tilbake og omvende ham til protestantismen. Dette førte ikke fram, og Steensen reiste i 1774 tilbake til Firenze hvor han året etter ble viet til prest. Han fikk sitt første prestekall i Firenze, og i løpet av kort tid ble han kjent for å være en dyktig og samvittighetsfull sjelesørger. Hans overordnede - kardinal Nerli - som ellers var fryktet for sin

Fra Niels Steensen-maleri av ukjent mester. Kan være malt under hans siste opphold i Firenze 1675-77, etter hans prestevieelse. Henger i Fredriksborg slott i Hillerød.

kritikk av geistligheten, hadde bare godt å si om Niels Steensen. Et bevart notat av Nerli har følgende ordlyd:

"Niccolo Stenone oppnådde på kort tid en høy grad av kristen fullkommenhet. Han må regnes for en stor bønnens mann, konstant forenet med Gud, usedvanlig kjærlig mot andre, men mest mot dem på sykehusene og i fengslene."

Niels Steensens ry som sjelesørger rakk lenger enn til omegnen av Firenze. Hertugen Johan Friedrich av Hannover søkte i 1676 Roma om å få Niels Steensen bispeviet og ansatt i det ledige embetet som apostolisk vikar i Hannover.

Steensen hadde tidligere vært hos

Zaire: erkebiskop myrdet
I begynnelsen av november ble den 70-årige biskop Christophe Munzihirwa Mwene Ngabo, jesuitt og erkebiskop av Bukawa i Zaire, funnet drept nær katedralen i Nyawera sammen med sin sjåfør og en tredje person etter at bilen deres var blitt utsatt for et bakholdsangrep. Erkebiskop Munzihirwa, som er av tutsi-stammen, hadde jevnlig sendt underretning pr. fax til den italienske katolske avisen *Avvenire* om forholdene i erkebispedømmet etter at hundretusener av

flyktninger fra Rwanda og Burundi kom dit i forbindelse med massakrene i Rwanda i 1994.

I sin siste fax skrev biskopen at fra 1959 til 1962 "sendte Rwanda og Burundi oss flyktninger som vi tok imot. I 1994 sendte de oss flere flyktninger, blant dem et stort antall hutuer, og vi tok vel imot dem også". Men nå sender de to landenes regjeringer "soldater til Zaire ikke bare for å utrydde sine landsmenn av hutu-herkomst, men også for å massakrere de av oss som tok imot

dem." I en fax for ikke lenge siden til den katolske hjelpeorganisasjonen Cafod skrev erkebiskop Munzihirwa: "Selv geistligheten - som ikke nekter noen sin medfølelse - blir brutalt anklaget for kollaborasjon."

CATHOLIC HERALD

Romero: et skritt nærmere helgenkåring

Erkebispedømmet San Salvador er kommet et skritt nærmere helgenkåring for sin biskop Arturo Romero, som ble myrdet i 1980

18

hertugen på gjennomreise da han i 1674 reiste fra København til Firenze. Hertugen visste derfor at han i Steensen ville få den rette mannen til stillingen. Steensen ville i første omgang ikke påta seg oppgaven, da han mente at hans kall var å være alminnelig prest. I et brev datert 1. mars 1677 til Johan Friedrich skriver han:

"Når jeg sammenligner min beredvillighed til at følge kaldelsen med min uskikkethed til at udfylde embedet, da frygter jeg for mig selv, og jeg bringer Deres højhed Davids eksempel i erindring, David som hverken Samuel eller nogen anden tænkte på, endskønt han var den, som Gud havde valgt. Måske holder Gud også her den virkelige kaldede skjult, indtil sluttelig Deres Højhed ved at tænke over andre, finder ham. Skulle Gud virkelig ikke foreslå nogen anden og skulle Hans Hellighed stadfæste min kaldelse som Guds vilje, da håber jeg, idet jeg ydmygt bøjer mig under Guds befaling, al den hjælp fra Gud, som ene magter at rense den urene, gøre den uværdige værdig og dygtiggøre den udygtige."

Steensen lot seg allikevel overtale til å la seg vie til biskop, etter at pavens gesandt i Köln, nuntius Opizio Pallavicini, hadde skrevet til paven at Steensen var den beste kandidat til denne oppgaven.

Etter å ha mottatt bispevielsen i Roma, kom Steensen til Hannover i november 1677. Året etter, i januar, ble han utnevnt til apostolisk vikar for Danmark, Norge og Sverige.

Han gikk til oppgaven med stor iver, og få måneder etter sin tiltredelse fikk han foranstaltet at en katolsk prest ble sendt til Norge. Det var jesuitten Martin Chierfomont som ble sendt fra Fredericia i Danmark til Fredrikstad i Norge. At denne planen kunne realiseres, skyldes i første rekke den luxemburgske generalmajor Johan Caspar de Cicignon.

Cicignon hadde siden 1657 gjort karriere i danskekongen Fredrik III's tjeneste og var blitt kommandant på Bergenus festning. I 1665 fikk han for alvor vise sin dyktighet som offiser da en flåte på 60 hollandske skip hadde søkt beskyttelse for en engelsk eskadre på Vågen i Bergen. Mange av skipene kom fra Ost-India og hadde med seg verdifull last.

Engelskmennene forsøkte ad diplomatisk vei å få danskekongens tillatelse til å la den engelske flåten angripe de hollandske skipene. Fredrik III nølte, for Nederland var på den tiden i allianse med Danmark-Norge. Engelskmennene tilbød imidlertid å dele krigsbyttet likt med danskene, og kongen lot seg overtale. Ordre om utlevering ble sendt fra København til Bergen; men før meldingen rakk fram, hadde engelskmennene allerede angrepet de hollandske skipene, som forsvarte seg tappert. Artilleriet på Bergenus festning støttet hollenderne, og etter tre timer jaget hollenderne og nordmennene de engelske skipene på flukt.

Cicignon hadde med sin bragd brakt danskekongen ut av en lei knipe. Han var nå blitt så uunværlig for Fredrik III at han kunne be om tilla-

telse til å holde en egen katolsk huskapellan og en katolsk feltprest for sine utenlandske leiesoldater. Niels Steensen fikk deretter en forespørsel om en katolsk prest kunne stasjoneres i Fredrikstad hvor Cicignon nå var blitt beordret som kommandant. Steensen så en mulighet til å kunne etablere en permanent misjonsstasjon i Fredrikstad, og han satte i verk de nødvendige tiltak for å kunne gjennomføre denne planen.

I sin første innberetning til Propagandakongregasjonens sekretær, Opizio Pallavicini, skriver Steensen om forholdene i Norge og nevner samtidig at en tysk jesuitt, pater Sterck, har vært i Norge og brakt alterets sakramente til norske katolikker:

"Jeg tror at pateren (Martin Chierfomont) allerede er i Norge, han vil være den første der som har læst den hellige messe etter kirkeomvæltningen, ligesom pater Sterck var den første som bragte det allerhelligste dertil."

Pater Chierfomont kom til Fredrikstad i april måned 1678. Da dette ble kjent for den lutherske biskop Hans Rosing i Christiania, klaget han straks til Norges stattholder, Ulrik Gyldenløve, og forlangte å få den katolske pateren utvist fra Norge. I sitt svar til Rosing skriver Gyldenløve at dette ikke kommer på tale så lenge Danmark er i krig med Sverige (Skånske krig 1675-1679). Pater Chierfomont døde imidlertid bare noen få måneder etter sin ankomst til Fredrikstad i følge med Cicignon på et felttog mot svenskene.

mens han feiret messen, melder *Catholic Herald*. Saligkårsprosessen ble innledet i 1993; siden da har en kirkelig domstol innen erkebispedømmet studert alle dokumenter i saken, fra prekenere til private brev. Gruppen har også hørt vitnesbyrd fra forskjellige mennesker som i sin tid arbeidet sammen med erkebiskop Romero.

I forbindelse med messen som markerte den formelle slutt på prosessen fra erkebispedømmets side, ble det sunget sanger til martyrens ære. "Vi må nå be for en rask helgenkåring," sa San Salvadors erke-

biskop, Saertz. Alt materialet i saken sendes nå til Roma for videre behandling.

Kvinnelige dekan ved Lateran-universitetet.

For første gang er en kvinne, Angela Ales-Bello, valgt til dekan ved det filosofiske fakultet ved det pavelige Lateran-universitetet i Roma. Den 57-årige Angela Ales-Bello har undervist ved Lateran-universitetet i ti år og er Italias fremste ekspert på den jødisk-fødte konvertitten og Auschwitz-martyren Edith Steins filosofi.

Pave Johannes Paul II skal ha "gått aktivt inn for utnevnelsen", skriver *Catholic Herald*. Utnevnelsen tas som et tegn på at paven akter å oppfylle sine løfter om at kvinner heretter skal spille en større rolle i kirken. Professor Ales-Bello er den første kvinnelige dekan ved et pavelige filosofisk fakultet som, sammen med det teologiske fakultetet, utgjøre selve "aksen" i den katolske presteutdannelse. Hittil har denne stillingen alltid vært underlagt en prest og derved ikke vært tilgjengelig for kvinner i de 223 år universitetet har bestått.

Niels Steensen greide året etter å få sendt en ny prest til Norge. Det var jesuitten Louis Gaussin. Da Danmark i 1679 fikk fred med Sverige, ble presset fra den lutherske biskop så sterkt at Ulrik Gyldeløve måtte formalisere forholdene, og i 1682 ble det besluttet å gi borgerne i Fredrikstad rett til fri religionsutøvelse.

I mellomtiden var Niels Steensen kommet til Münster som hjelpebiskop for fyrstebiskop Ferdinand von Fürstenberg. Ansvar for apostolisk vikar for Norden var fremdeles en del av Steensens forpliktelser.

Niels Steensen hadde god kjennskap til katolikkenes vanskelige stilling i Danmark og Norge. Da han som katolsk legmann var i København i 1672 - 1674, ble han kjent med pater Sterck. Pater Sterck hadde tidligere vært prest i den tyske keisers legasjon i Stockholm. Da gesandten døde i 1670, ble pateren boende, og resultatet ble først arrestasjon av myndighetene for ulovlig opphold i landet og siden en dødsdom for å ha forført barn til katolisismen. Den spanske gesandt gikk imidlertid i forbønn for pateren, og dommen ble omgjort til landsforvisning. Pater Sterck reiste da i 1671 til København via Norge. Sommeren 1673 foretok pateren en ny reise til Norge for å bedre sin dårlige helse. Det var antakelig ved denne anledning han brakte sakramentet med seg. Pater Sterck har derfor kunnet gi Steensen et førstehånds inntrykk av katolikkenes stilling i Norge. Steensen valgte pater Sterck som sin skriftefar og åndelige veileder, en funksjon han fortsatte i også etter at Steensen ble biskop. I et

Johan Carpar de Cicignon.

bevart brev, antakelig fra 1682, til Niels Steensen fra pater Sterck skriver han:

"Hvorfor hengive seg til overdreven sorg, fordi arbeidets frukter er ringe? Fordi så få lever, som det sømmer seg sande kristne? Fordi al omsorg er forgæves? Hvad har jeg da utrettet i Norden? Hvilke frukter har jeg bragt? Sandelig, jeg har været en unyttig tjener. Vi kan kun bede tryggle, arbejde, dadle, formane og besværge - og overlade Gud omsorgen."

Niels Steensen hadde et sterkt ønske om å kunne besøke sine vikariater i Danmark og Norge, og det er kjent at Niels Steensen ved flere anledninger ba fyrstebiskopen om tillatelse til å foreta en reise dit. Fyrstebiskopen mente imidlertid at han ikke kunne unnvære Steensen, da de mange oppgavene i Münster krevde hjelpebiskopens tilstedeværelse. I

stedet fikk Niels Steensen den oppmuntring at fyrstebiskop Ferdinand i 1682 stiftet et fond som skulle gi årlige lønninger til de i alt 36 prestester som var i misjonen spredt over store deler av verden, noen så langt borte som Kina og Japan. I Steensens vikariater fikk i alt 13 prestelønn fra fondet, herav to i Fredrikstad i Norge.

Fondet utbetalte lønn til de to patrene i Fredrikstad helt fram til 1688 hvor Christian V's Norske lov ble innført. Denne loven opphevet religionsfriheten, og misjonen i Fredrikstad måtte nedlegges. Niels Steensen var allerede død to år tidligere og ble spart for å oppleve dette tilbakeslaget for misjonen i Norge.

Kilder:

Holzapfel, Helmut: Ansgars gamle kirke, Pauluskredsens forlag, København 1963
Den katolske kirke i Norge, Aschehoug, Oslo 1993. ISBN 82-03-22012-6.

Kardel, Troels: A Specimen of Observation upon the Muscles: Taken from the noble Anatomist Nicholaus Steno" i Jacob E. Paulsen & Egil Snorrason: Nicolaus Steno: A Re-consideration by Danish Scientists, Nordisk insulinlaboratorium 1986. ISBN 87-7468-190-7.

Mortensen, Mirjam Sr: Skønnest af alt - En biografi om Niels Steensen. Katolsk forlag, København 1993 ISBN 87-85213-50-0

Niels Steensens korrespondanse i dansk oversættelse I og II. Det danske sprog- og litteraturselskab I kommisjon hos C.A. Reitzels forlag, København 1987. ISBN 87-7421-513-2.

Den katolske kirke i Norge. Fra kristningen til idag. Red. John W. Gran, Erik Gunnes, Lars Roar Langslet Aschehoug 1993

Uro i England omkring Neokatekumenatet

På høstparten i år sa Londons katolske erkebiskop, kardinal Basil Hume, nei til at femten medlemmer av den katolske bevegelsen Neokatekumenatet skulle prestevies i hans bispedømme. I flere engelske bispedømmer har det vært uro omkring denne bevegelsen. En rapport utarbeidet på initiativ av biskopen for bispedømmet Clifton konkluderer med at bevegelsen, som selv kaller seg "Veien", lett blir en slags kirke

innen kirken med egne messer og sitt eget liv på siden av vanlige menighetsliv. På plussiden noteres at en del kirkefremmede har funnet tilbake til troen via bevegelsen.

Snarere enn ny vitalitet til menighetslivet, som bevegelsen forespeiler, har Neokatekumenatet bragt splittelse inn i menighetslivet i byer som Bristol og Cheltenham, heter det i rapporten. Bevegelsens elitepreg gir indirekte signaler om at andres tro og kristenliv er "umodent" og "annenklasses". Avhopere sier bevegelsen er undertrykkende og

nedlatende overfor dem som er "utenfor" dens egne rekker. Neokatekumenatet ble stiftet av den tidligere ateisten Francisco "Kiko" Arguello og Carmen Hernández i 1964. Den fokuserer sterkt på synd og straff; offentlige skriftemål inngår i "Veien". Bevegelsen finnes i dag i 87 land og teller omkring 8.000 fellesskap. Pave Johannes Paul har gjentatte ganger uttrykt sin varme støtte til bevegelsen.

"Noe har gått galt med denne bevegelsen siden Kiko Arguello begav seg inn i skurene

20 Ane Elisabeth Røer o.p.: Jostein Gaarders "Vita Brevis"

Hva er vitsen? Det er det spørsmål man sitter igjen med etter å ha lest Jostein Gaarders bok "Vita Brevis". Boken er et svar på kirkefader Augustins "Bekjennelser" fra ca år 400 e. Kr. I "Vita Brevis" blir Augustins kjærlighetsliv beskrevet i detalj av hans tidligere samboer og konkubine gjennom flere år. Hun har nettopp lest hans "Bekjennelser" og, opprørt over flere deler av hans bok: skriver hun et langt brev for å minne ham om livets gleder.

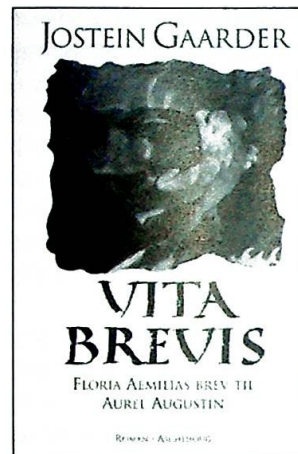
Floria Aemilia heter kvinnen og har, som selve brevet, opphav i Gaarders egen fantasi. Riktignok var konkubinen en del av Augustins liv i hele fjorten år, men hennes navn ble i virkeligheten aldri nevnt, så ingen vet hvem denne kvinnen egentlig var. Det man derimot vet, er at det var snakk om en kvinne av lavere stand eller kanskje til og med en slavinne, og at ekteskap derfor var utelukkert. Giftmål med en kvinne av lavere stand var forbudt med lov, konkubinaten derimot var lovlig, men det utelukkert en verdslig karriere.

Augustins konkubine ble brutalt sendt bort på et tidspunkt hvor hans mor arrangerte en ekteskapsforbindelse med en ung pike av høy byrd. Dette ekteskapet skulle gi ham innpass i de høyere embeter. Det er riktig som Gaarder hevder i "Vita Brevis", at bruddet også kunne begrunnes utfra hans mors og kanskje også hans eget ønske om å motta dåpen. Men konkubinaten var ikke noe hinder for dåp i sen-antikken, det var ikke forbudt av kirken. Å leve i konkubinaten var absolutt ikke å foretrekke, men det var heller ikke noen grunn til utstøtelse av kirkens fellesskap.

Augustin forlater altså sin konkubine. Floria, i Gaarders bok, vil ikke godta at det var til fordel for en annen kvinne, men hevder det var for hans egen frelses skyld. Slik får man i "Vita Brevis" forståelsen av at sjelens frelse kun kan oppnås ved et liv i sølibat. Det var en etablert tanke i tiden at sølibat var den

tryggeste veien å gå, men ikke den eneste. For Augustin var dette helt uopnåelig da bruddet kom. Å leve uten en kvinne var utenkelig, og han tar derfor en ny konkubine for å døyve smerten etter tapet av den han mistet. En sorgreaksjon mange vil ha forståelse for.

Sølibat eller seksualitet? Dette er det spørsmålet som går igjen som en rød tråd i Gaarders bok. Sølibatet representeres ved den latterliggjorte Augustin, mens seksualiteten taler i Floria. Florias brev gir seg riktignok ut for å være fra 400-tallet, men det er et menneske fra det 20. århundre som taler. Et århundre hvor ingenting skal sees i forhold til Gud, men hvor mennesket er seg selv nok, og seksualiteten er viktigere enn selve livet. Kanskje er det derfor Floria ikke har forstått Augustins "Bekjennelser" som et moderne menneske strekker hun ikke til. Burde ikke en lærd kvinne fra det 5. århundre kjenne tidens religions-politiske strider bedre? "Bekjennelser" var et ledd i Donatiststriden. Donatistene var en gren innen Kirken som hevdet den absolutte renhet som kriterium for å få tildelt kirkelige embeter. Augustin ble ofte utsatt for kritikk for sitt tidligere liv, og "Bekjennelser" blir det nødvendige svar på tiltalen. Som Floria hevder, fremhever han sine synder på en "overdreven" måte, men slik fikk han frem sitt formål: å vise Guds uendelige barmhjertighet og virke, til tross for menneskets laster og

svakheter. Slik ble "Bekjennelser" skrevet med Gud som den store aktøren, ikke mennesket. Menneskets hvile og tilfredstillelse i Gud var målet, ikke menneskets tilfredstillelse i seg selv. "Du har skapt oss til deg, og vårt hjerte er urolig inntil det finner hvile i deg." (Bekj 1,1), er selve grunntanken i "Bekjennelser". Slik ble det nødvendig for Augustin å fremheve sine synder, for på den måten å gi Gud desto større ære. Augustin ville ikke si at hverken ekteskapet eller jordiske ting og gleder er synd. Det som derimot er synd, og som han kritiserer seg selv for, er menneskets tendens til å henge seg fast i selve nytelsen, til å forbli ved det jordiske. For Augustin var det viktig å fremheve at tingene ikke var til for sin egen del, men som en hjelp på vandringsveien mot menneskets bestemmelse og mål, Gud. En Gud som det moderne mennesket ser mer og mer bort fra. Slik blir Floria modernitetens stemme, og slik blir "Vita Brevis" en hymne til det moderne mennesket.

"Vita Brevis" kan tolkes som et angrep på generell kristentro, men der flere kommentarer er et klart angrep på Den katolske kirke, og da spesielt sølibatskravet. Kjente argumenter ligger

og hulene i Palermo Altas med Bibel og gitar for å omvende sigøynere og prostituerte ved Guds ord. Initiativet den gang var selvsagt prisverdig, men ukritisk videreføring av det har gjort skade," skriver The Tablet.

Neokatekumenatet var blant de bevegelser Den nordiske bispekonferanse under årets vårmøte betegnet som lite egnet i nordisk sammenheng på grunn av dens spesielle spiritualitet.

Rusmisbruk er ingen egenskap Kjersti Egenberg ved Kirkens Bymisjon reagerer på at folk blir stigmatisert og forstått på bakgrunn av at de har et rusproblem. Rusmisbruk er en handling og ikke en egenskap, sier Egenberg. "Det å sette merkelapper på rusmisbrukere, gjør det enklere å skille 'dem' fra 'oss'. Dermed fraskriver man seg ansvaret for et fellesskap og for seg selv i forhold til en virkelighet der alkohol er et problem som angår alle."

Kjersti Egenberg har skrevet Holmenveien 7's - det tidligere Hotell Gjennomtrekks - historie, en historie som strekker seg over 30 år. Den forteller mye om utviklingen av synet på rusmiddelbruk og synet på mennesker med rusproblemer. Hun liker ikke å snakke om "gjengangere på huset": Våre liv er ikke statiske, sier hun, og all vekst innebærer smerte. Det er et tegn på sunnhet at folk søker hjelp når de er i vanskeligheter. BYMISJONÆREN

skjult i teksten, som et incestuøst forhold til moren og presters kvinnefiendtlighet. Det siste har Gaarder ytterligere understreket ved en seanse i Roma, som han ikke har noen som helst dekning for. Hva er vitsen?

Om selve innholdet i boken kan gå innen grenen tørt prat, faller derimot dens ytre form heldig ut. Boken er liten og nett og hviler godt i hånden. Illustrasjonene er vakre og står i stil til bokens øvrige typografi, hvor forfatterkommentarer og historie skilles fra hverandre ved skriftens farge.

Til tross for vakker ytre form, sitter man igjen med en underlig trist følelse etter å ha lest denne boken. I utspekulerte omgjørelser av kristent tankegods og taktisk bruk av kommentarer tvinges vi inn i en kristenfiendtlighet som begynner å prege vår samtid. Uttrykk som: "Hvor det er mest ånd, nådige biskop, der er det som regel minst kjærlighet!" (s.119), bekrefter dette.

Jostein Gaarder
Vita Brevis
Aschehoug 1996

Fra Bønneboken:

*Herre, våk over dem som
i denne natt våker og sørger.
Forbarm deg over dem som
kjemper med uro og tvil,
ta de syke i din varetekt,
skjenk lindring til alle som lider,
velsinn de døende,
omgi oss med ditt vern
og gi oss din hellige fred.*

Augustin (354 - 430)

Henri Nouwen: Jul i klosteret

GENESEEE ABBEY,
25. DESEMBER 1974:

Hva skal jeg si på en kveld som denne? Alt er så smått og så stort, så nært og så fjernt, så håndgripelig og så unnavikende. Jeg tenker hele tiden på det juletablået som Anthony stilte opp under alteret. Dette er antagelig den mest meningsfylte "krybbe" jeg noen gang har sett. Tre små utskårne trefigurer, laget i India av en fattig kvinne, en fattig mann og et fattig barn i fellesskap. De er enkelt skåret, nesten primitive. Ingen øyne, ingen ører, ingen munn, bare omrisset av ansiktene. Figurene er mindre enn en menneskehånd - nesten for små til å fange oppmerksomheten i det hele tatt. Men i det samme - skinner en lysstråle på de tre figurene og avtegner store skygger på veggen i helligdommen. Det sier alt. Lyset som kastes på den lille Maria, den lille Josef og Barnet, avtegner dem som store skygger fulle av håp på vårt lille livs og hele verdens vegger. Når vi betrakter den intime scenen, ser vi allerede de første konturer av den majestet og herlighet de er bilder på. Jeg er vitne til en helt igjennom menneskelig begivenhet, og ser Guds majestet som trer frem i horisonten av min eksistens. Jeg beveges av disse tre saktmodige mennesker, og fylles allerede av ærefrykt for Guds uendelig store kjærlighet som blir

synlig i min verden. Uten den lysende strålen som skinner i mørket, er det lite jeg ser. Jeg ville kanskje bare overse disse tre enkle mennesker, og fortsette å vandre i mørket. Men med lys forvandles alt.

I disse syv månedene har lyset fått meg til å se ikke bare de tre små figurene, men også de veldige skyggene som de kaster langt av sted. Lyset gjør alle ting nye og åpenbarer det store som ligger skjult i jule nattens lille begivenhet. Jeg ber om at jeg må ha styrke til å holde lyset levende i mitt hjerte, slik at jeg kan se de forjettende skygger som kommer til syne på vår verdens vegger, og kan vise hen til dem.

Genesee Diary

Fra en bok som i disse dager kommer på St.Olav Forlag:
Håpets såkorn av **Henri Nouwen**.
Utgitt og redigert av Robert Durback.
Forord av Mary Craig.
Oversatt av Anne Krohn.

Misforståelse om Medjugorje

En notis i St.Olav (8-96) med overskriften "Stopp for offisielle valfarter til Medjugorje" er av noen av våre lesere blitt tolket som om det skulle dreie seg om et generelt forbud mot valfarter til Maria-stedet Medjugorje. Det er ikke tilfelle. Det dreier seg, som overskriften sier, nettopp om "offisielle valfarter".

Troskongregasjonens nei til "offisielle valfarter" ble i en del publikasjoner rundt om i verden fremstilt som et generelt forbud mot Medjugorje-valfarter, noe som fikk den Hellige Stols pressetalsmann, Joaquin Navarro-Valls, til å komme med følgende oppklaring: "Vatikanet nekter ikke katolikker å dra til Medjugorje, men bispedømmer og menigheter får ikke arrangere offisielle

valfarter dit. Man kan ikke nekte folk å dra dit med mindre man har bevis for at åpenbaringene er falske, og slike bevis har man ikke, derfor kan alle som vil, reise dit.(-) Katolikker som reiser til Medjugorje, har rett til åndelig veiledning, derfor forbyr ikke kirken prester å ledsage pilgrimsferder organisert av legfolk."

St.Olav beklager om vårt oppslag var slik at det kunne misforstås.

22

Rolf Sand:

Rubinrød rosenkrans

Det var veldig rart. Han var ikke i stand til å finne den igjen. Enda han hadde passet så godt på som bare det. Lagt den på lure steder, så langt det var råd. Han hadde stolt vist den fram til mange, kanskje altfor mange. "Næmen så fin den er," sa de. "Du var jammen heldig." Den tunge gullbrokadepungen hadde han holdt fram og lukket opp klaffen med den store røde stenen. Tatt den rubinrøde rosenkransen i korset så alle kunne se hvordan stene glødet. På hver side av "Ære være Faderen og Sønnen" og "Fader vår" i hvert ledd var det en Maria-medalje i sølv. . . men stene! Fem ganger ti - og mørke røde. Også korset! "Sølvfiligran," sa søster.

Men nå - var den borte vekk. Ikke turde han spørre om noen hadde sett den - av to grunner. For det første ville alle si at han var en dumming som ikke passet bedre på en rosenkrans som var så fin. Og for det annet var han redd for at noen skulle kunne komme til å tro at. . . Nei! Han turde ikke tenke den tanken engang.

Søndag for fjorten dager siden hadde Mariakongregasjonen felleskommunion i St.Olavskirken under åttemessen. Alle damene med store, bredbremmede hatter, og noen med sølvrev over skuldrene, hengte en stor, tung medalje med lyseblått silkebånd om halsen. Det så litt uærbødig ut, syntes han, at de

på en måte kledde seg på - i kirken. Fra første dagen han satte sine ben i St.Olavs kirke, suget han begjærlig inn duften der inne. Det var ingen steder det duftet slik. Men i dag, som alltid når Mariakongregasjonen hadde felleskommunion, var det noe i tillegg. Fra to kirkebenker fulle av damer spredte lette bølger av parfymeduft seg ut i kirkerommet. Det var salighet for en syvåring.

Messen var slutt. I små grupper skyndte damene seg ned den høye granittrappen foran kirken, hastet over gaten og opp til "Tregården", som skikken var, til fellesfrokost. En bred, innbydende trapp førte opp til en dobbelt glassdør som stod åpen. På hver side av trappen var det en kjempesyryn, bugnende full av blomster. "Inn'stuttbarna", to og to i rekke, forsvant ned en kjellertrapp. Det var spiseværelset deres. På den ene veggen stod en liten dør åpen. Den førte til en steil, smal trapp, nesten som en hønsesti. På toppen av den var foreningslokalet med kjøkken og sr. Eugenies

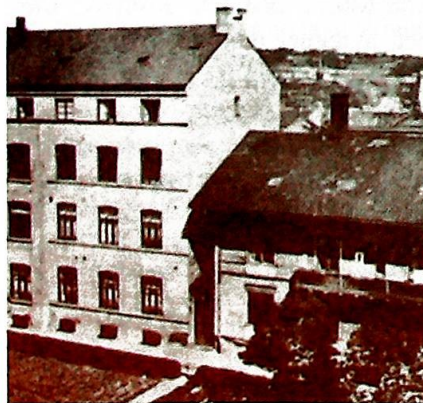
kaffe. Surr av glade stemmer trillet ned i trappesjakten. Det lød så hjemlig, - koselig på en måte.

En svak lukt av fine damesigaretter nådde ham da en munter stemme ropte: "Søster! Søster!" Søster gikk ut i trappen og snakket med den muntre, gode stemmen. Hun kom raskt inn i spiseværelset igjen og sa: "En av damene der oppe spør etter en bestemt gutt, men vet ikke navnet hans. Stikk opp du," og pekte på en stor gutt. Han gikk, men kom veldig fort tilbake. En etter én sendte søster guttene, tolv-fjorten stykker, opp i trappen. Alle kom ned igjen, det var ingen av dem. Til damen der oppe sa søster: "Nå er det ikke flere." Damen: "Så rart." - "Jo, det er en til," kom det fra søster. "Men ham kan det jo ikke være." - "Men send ham opp da!" Damen virket litt oppgitt.

Med hamrende hjerte satt han bare og hørte på. Søster viftet ham opp fra bordet, trakk på skuldrene og skjøv ham ut i trappen. I det samme lød frydeshyl fra flere damer der oppe: "Kom opp, kom opp, det er jo deg!" Han ble klemt og kysset og spurt hva han het. Fortumlet fikk han sagt det, og gleden steg til nye høyder. Damen med den gode stemmen sa hun var tanten hans, - og la en gullbrokadepung tungt i hånden hans og sa: "Dette er en rosenkrans fra Lourdes. Den skal du ha."

Het om ørene kom han ned i spisesalen, alle så på ham. Søster også, men ingen sa noe. Han smøg seg på plassen sin og spiste resten av maten.

En helt ukjent følelse fór rundt i kroppen hans. Noe var hans. Noen visste hvem han var.

"Tregården" etter ombyggingen (1929).

Rolf Sand - skuespiller og katolikk - vokste opp på St.Josephsøstrenes barnehjem i Oslo, "Instituttet" i dagligtale.

Paven til Cuba?

Kort etter at Fidel Castro, som var i Roma i november i anledning FAOs matkonferanse, hadde fått innvilget sin historiske audiens hos pave Johannes Paul II og invitert paven til Cuba, kom protesten: 120 kulturpersonligheter protesterte mot at paven tok imot en mann som har innført "et jernhårdt diktatur og gjort sin øy til et bolverk av elendighet og vold".

Det er ikke første gang folk hever øyebrynene over paven og hans besøkende, noterer Catholic Herald, og minner om at både Baby Doc Duvalier og Ferdinand Marcos har vært hos paven. Og siterer Vatikan-pressetalsmann Narro-Valls kommentar til Castro-audiensen: "Enhver som kommer for å få et møte med paven, vet at han er en mann med klare prinsipper om menneskeverd og menneskerettigheter. De vet hva de kommer til å få høre fra den man-

nen." Men ifølge The Herald ble hverken menneskerettighetspørsmål eller religionens kår ikke tatt opp under det 35 minutter lange møtet som foregikk på spansk og uten tolk.

Paven skal ha gitt uttrykk for at han muligens vil komme til Cuba i 1997. Han har også tidligere vært invitert til Cuba, det eneste landet i Latinamerika han ikke har besøkt.

"Himmeldronningen"
- skåret i tre (1100-tallet) -
fra Urnes i Luster,
Norges eldste stavkirke.
Nå i Bergen Museum.

Fra Bønneboken:

Alma Redemptoris Mater

(Maria-antifon, brukes fra Advent til Kyndelsmesse)

*Frelserens Moder, du milde,
som er og alltid skal være
himmelens herlige port
og havets lysende stjerne.
Oppreis ditt folk når det faller
fra svakhet hjelp oss til seier.
Du som til skapningens
undring
i tiden fødte din Skaper
reneste Jomfru du var og
forblev, mens dette under deg
skjedde,
slik det ble sagt deg av
englemunn
ved det frelsebringende Ave.
Hellige Jomfru og Moder,
be for oss syndere. Amen.*

*Alma Redemptoris Mater
quæ pœrvia cœli
porta manes,
et stella maris,
succûre cadenti,
sûrgere qui curat,
pópulo:
tu quæ genuisti,
natúra miránte,
tuum sanctum
Genitórem,
Virgo prius ac
postérius
Gabriélis ab ore
sumens illud Ave,
peccatórum miserére.
Amen.*

(1100-tallet)

Hvis vi tok Bibelen på alvor. .

"Vi kan ikke bruke mye tid på å diskutere partnerskapSlov eller homofili så lenge vi ikke prioriterer det viktigste," sier Sunniva Gylver, kjent som TV2-prest. "Vi finleser Bibelens ord om seksualitet og debatterer nyansene. Bibelens mange ord om eiendom, om rikdom, om rettferdighet og krav om å dele hopper vi lettere over.

Men hvis vi tok Bibelen på alvor, ville kirken være dynamitt. I den første kristne kirke var målet å dele alt, og gi til dem som trengte. Rikdom blir ikke sett på som synd i Bibelen, men hvis den ikke deles, blir vår rikdom til dom."

STAVANGER AFTENBLAD

For lite tro

"Jeg har alltid vært glad i spir og tårn og sånne ting som stikker opp," sier billedhuggeren Nils Aas. "Jeg husker en gang jeg toget gjennom Frankrike. Da stakk det opp høye spir midt på bøgda. Mat hadde de kanskje ikke så mye av, men spir måtte de ha. Vi har for lite tro."

KAPITAL

24

Ronald Hölscher:

Fransiskushjelpen 40 år!

Fransiskushjelpen fylte nylig 40-år og markerte jubileet med åpent hus og foredragsrekke, festmesse og mottagelse. Pater Ronald Hölschers hilser til jubilanten og gjestene ved festen 7. november gis herved videre til St. Olavs lesere - til glede og inspirasjon.

I Nederland har fransiskanerne et kontaktblad som heter "Mediant". I den siste tiden har det ofte stått om "Vår ordensprovins i konsil" i dette bladet. Slik som hele den katolske kirke hadde et kirkemøte i 60-årene, slik vil også fransiskanerne ajourføre sin provins for fremtiden. Pave Johannes XXIII sammenfattet, som dere vet, meningen med Det 2. Vatikankonsil i en profetisk handling: Han åpnet de store vinduene som vender ut mot Petersplassen, og sa til de forsamlede journalister: "Det er dette kirken trenger. Frisk luft!" Slik har man i den nederlandske ordensprovins også tenkt om fransiskanernes fremtid. Og da ble det, på en måte, sagt: "Vi trenger frisk luft." Og det betyr konkret: Fransiskanerne har alltid i historien hoppet inn der det hadde oppstått et tomrom, et behov. Og det må vi gjøre i fremtiden også..

Da jeg leste dette, tenkte jeg: Men det er akkurat dette Fransiskushjelpen har gjort i 40 år! De har fylt tomme plasser, gjort det som ingen andre ville eller kunne gjøre. De har alltid i Fransiskus' ånd vært "mindresøstre og mindrebrødre", aldri følt seg for kostbare til å være et ganske enkelt redskap der hvor familiene eller myndighetene ikke strakk til. Og de har alltid gjort det i all enkelhet, i det skjulte, uten at mange la merke til det.

Men de nederlandske fransiskanerne har også sagt noe annet: Vi må søke tilknytning til de unge. Vi må alltid spørre hva de vil, hva de tenker på, hva de drømmer om. For 40 år siden var det ganske idealistiske unge mennesker

som fikk lov å gjøre det de tenkte på: Ja, tenk, fru Paus og pater Castricum var unge mennesker som fant en åpning til fremtiden og frisk luft. De åpnet kirkens vinduer for å slippe de fattige og nødlidende inn.

Det som ofte skremmer meg i vår tid, er at mange i vårt samfunn har lukket vinduene mot de fattige. De sier offtte til meg: "Det finnes ikke fattige lenger i Norge, og hvis de skulle finnes, da er det deres egen skyld." Frans ville aldri sagt noe slikt. I dag, på vår store jubileumsfest, må vi igjen lytte til det som en 25-åring, Francesco Bernardone, sa og gjorde for 800 år siden. Etter visjonen i Spoleto ble hans øyne, hans åndelige vinduer, åpnet: "Frans, hvem kan gi deg mest, en konge eller en tjener? Gå da ut og reparer min kirke." Han som var så bortskjemt, kysset en spedalsk. Han kler seg naken foran faren og hele Assisi og hele verden, så glad han enn hadde vært i vakre klær, og han sier: "Fra nå av skal jeg ikke lenger si: 'Pietro Bernardone er min far', men 'Fader vår, du som er i himmelen.'" Og hva gjør han så? Hvor går han hen? Han hopper inn der det er skrikende nød og store åpne plasser. Hvor de rike lever i overdådig luksus og "stjeler" penger fra de fattige, som Frans uttrykker det. Han går til de spedalske, de utstøtte, de som kirken erklærte for levende døde og feiret en sjelemesse for dem mens de ennå var i live.

Hadde Frans levet i våre dager, da hadde han gledet seg stort når han hadde besøkt Enerhaugen og Fransiskushjelpens nye lokaler. Han hadde gjen-

kjent i gangen sitt Daminano-kors, som skal gi dybde og mening til hele foretagendet. "Gå og bygg opp mitt hus." Det vil si: omsorg for teminalt syke, besøkstjeneste, sorgtjeneste, hjelp i håpløse situasjoner. Det er *det* jeg alltid har ønsket, ville Frans ha sagt, mens han nesten hadde danset av glede. Det er *det* jeg alltid har lengtet etter. Det ville være for ham som den første dag i Portiuncula da han sammen med de to første brødre, Silvester og Bernardo, åpnet messeboken tre ganger og og tre ganger fant ordene: "Vil du være fullkommen, skal du selge alt de eier og gi det bort, ikke til din familie eller dine venner, men til de fattige, til dem som intet har." Det betyr for oss: Gå og bring din varme og kjærlighet der hvor det finnes tomrom i det moderne samfunn.

"Det finnes ikke fattige," sies det. Frans vet bedre, og en biskop i Nederland vet bedre. Biskop Muskens av Brenda er nesten blitt berømt over natten og er blitt førstesidestoff. Med sine uttalelser har han sjokkert og satt på hodet hele det sosiale Nederland. Han er blitt mottatt av alle de parlamentariske ledere og av statsministeren. For han har våget å si offentlig at han kunne forstå et menneske som måtte stjele brød for å overleve. Plutselig våknet hele det rike Nederland og så at det kanskje. . . kanskje allikevel fantes noen fattige som måtte "knabbe" et brød og et stykke ost fordi de alltid falt mellom to stoler i livet, fordi de i tillegg var syke eller mentalt fattige.

I dag gratulerer selveste Fransiskus dere med jubileet, og han vil gjøre mer: Han vil trygle dere om å lytte til de unge og fortsette med å fylle tomme plasser, tomme hender, tomme hjerter, og si at hos oss står det heller ikke så godt til for de fattige i velferdsstaten. Dere skal fortsette med å være Jesu hender, Fransiskus' hender og føtter.

Buddhismen: snart tredjestørst i

Frankrike

Antallet registrerte buddhister i Frankrike er kommet opp i 600.000 og truer protestantismens posisjon som landets tredje største trosretning etter den katolske kirke og islam, skriver Vårt Land, som har sine opp

lysninger fra Berlingske Tidende. Da islam passerte protestantismen i Frankrike, skyldes det først og fremst innvandring fra Nord-Afrika. Buddhismens vekst skyldes ikke bare innvandring: over en fjerdedel er innfødte franskmenn

25

USA: Etter presidentvalget

"Bare 49 prosent av velgerne brukte sin stemmerett, den laveste prosenten siden 1924," skriver Robert Drinan, jesuitt og jusprofessor ved Georgetown University, i en oppsummering i *The Tablet* (16. nov. -96) av det amerikanske presidentvalget. "Men det ble brukt mer penger ved denne valgkampanjen enn ved noe tidligere valg i amerikansk historie. Behovet for reform av denne siden av saken var omtrent det eneste spørsmålet hvor man kom frem til en slags konsens," skriver Drina. Som mener valget resultatet er uttrykk for at "nasjonen ønsker normalitet, moderasjon og *status quo*. Den amerikanske økonomien blomstrer, aksjemarkedet har doblet sin verdi i løpet av de siste fem år, inflasjonen er lav, og det hersker fred i landet. Med en slik tingenes tilstand ønsker ikke velgerne å tenke på USAs enorme moralske ansvar for de tre milliarder mennesker i verden som lider under fattigdom, analfabetisme og sykdom. Borgerne i verdens rikeste land ønsker heller ikke å ta inn over seg det faktum at de med sine 4,5 prosent av verdens befolkning, forbruker over 40 prosent av verdens ressurser," skriver Drinan.

Ifølge Drinan spilte nok religion en rolle for valget, "men ikke på langt nær så meget som 'Christian Coalition' hadde håpet", skriver Drinan. "I månedsvis var koalisjonen det republikanske partis 'hellige' arm. Søndag før valget delte de ut 45 millioner valgbrosjyrer i fundamentalistiske kirker, særlig i sørstatene. To av de seks hovedsakene i disse brosjyrene hadde med abort å gjøre." Ifølge koalisjonen selv var denne "blitz-krigen" i siste øyeblikk svært så vellykket, men virkningen lar seg vanskelig dokumentere, mener Drinan. Undersøkelser synes å vise at 53 prosent av "born again-Christians" stemte for Dole, mens 36 prosent stemte for Clinton, noe som stemmer godt overens med tidligere tendenser: Protestantene har alltid vært sterke allierte for det republikanske parti.

Abortspørsmålet, som en del "pro-life" republikanere ønsket å gjøre til selve hovedsaken i valgkampen mot Clinton, synes ikke å ha gitt særlig utslag. De katolske biskopene på sin side, som tidligere i år gikk hårdt ut mot Clinton og hans ja til såkalt "partial birth abortion", advarte i sitt hyrdebrev før valget velgerne mot å gjøre ett enkelt spørsmål - abort eller andre velfortjente saker - til det avgjørende kriterium for stemmegivning. Generelt synes tallenes tale å være at "religiøse grupper" har fulgt de tradisjonelle linjene ved dette valget, mener Drinan. Over 83 prosent av jødene stemte på Clinton, det gjorde også 53 prosent av katolikkenes. Ser man bort fra "Hispanic Catholics", var tallet på katolikker som stemte for Clinton, 46 prosent. Afro-amerikanerne gav, som ventet, sterk støtte til Clinton: hele 88 prosent.

Den langdryge valgkampanjen viste "ustadigheten og blindheten i den amerikanske psyke," skriver Drinan. "Amerikanere liker å hevde eller i hvert fall late som de er verdens mest generøse folkeferd. Men USA er nederst på listen over de 21 land som gir penger til utviklingslandene. Selv på hjemmebane, hvor amerikanerne roser seg av landets velbeslåtthet, lever 23,5 prosent av barna under den offisielle fattigdomsgrensen, et tall som blir nærmere 50 for barn og unge i svarte familier. Disse tallene er betydelig høyere enn i noe annet industrialisert land," påpeker Robert Drinan s.j. Og tilføyer: "Disse symptomene på Amerikas moralske blindhet forsvant stort sett i en valgkamp preget av retorikk og 'gimmicks'."

Hva med
et gaveabonnement
på

St. Olav ?

Til den som
slett ikke har alt,
og

som attpåtil
mangler

et katolsk tidsskrift
for religion og kultur.

Ring

St. Olavs ekspedisjon:
22 20 72 26

eller

St. Olavs redaksjon:
22 20 72 48,
så sender vi gavekort
for 1997

og
plusser på med
årets julenummer.

For priser 1997:
se bak i bladet.

Kirken: demokratiets vokter og tapernes forsvarer

De kristne kirker skal være med å sikre de moderne demokratier. Det mener Europas katolske biskoper. Det forutsetter at kirken er i stand til å føre en dialog, at den har styrke til å argumentere, at den er rede til å tjene, og at den er solidarisk, understreket kardinal Miroslav Vlk ved avslutningen på de europeiske bispesynoders symposium i oktober. Symposiet var arrangert av de europeiske bispekonferansers råd (CCEE).

Blant de 150 biskopene som deltok, var representanter for samtlige av Europas 40 bispekonferanser.

Kristne må ha mot til beslutsomt og uten å gå på akkord å leve sin tro i de pluralistiske samfunn, het det i Vlks sammenfattende avslutningstale. Særlig de fattige, de som "blir til overs", og de som blir taperne i moderniserings spill, har bruk for noen som kan tale deres sak - om nødvendig ved å gjøre motstand, sa kardinal Vlk. KNA

Aage Haukens spalte
"Dagbøker fra Lunden"
avsluttes i
førstkommende nr.
av
St.Olav

Aage Hauken:

26 De Maria Numquam Satis - om informasjon og misinformasjon

Siden jeg har mottatt en del henvendelser fra katolske legfolk og geistlige i anledning Brian McNeils anmeldelse av professor Jervells nå så berømte og beryktede Mariabok (St. Olav 10-96), finner jeg det naturlig å kommentere - i håp om å klargjøre ett bestemt anliggende.

Anmelderen ser professor Jervells kapitler i boken "JOMFRU MARIA - Fra jødepике til himmeldronning" fra en positiv synsvinkel, uten tvil for å avdempe reaksjonene fra katolsk hold, for ikke å havne i den samme situasjon vi kjenner fra spaltene i Vårt Land. Boken er et konstruktivt bidrag til vår fattige litteratur om Maria her hjemme, den kan bare anbefales.

Dette er klokt. - Og hermed har jeg gjort det samme med anmeldelsen.

Og så til vårt anliggende: omtalen av Jervells bidrag - Jervells egen eksegese.

McNeil er generøs i sin ros. Og der er han i sin fulle rett - unntatt på ett punkt hvor han er for generøs.

"Det store flertall av moderne katolske eksegeter er uten videre enige med ham." - Og det er her McNeil kaster barnet ut med badevannet. Og det er uklokt.

Jervell tror hverken på jomfrufødsel eller Marias vedvarende jomfruelighet, hvilket tør være kjent nok i Norge, for dette er ikke første gang han uttrykker seg om emnet. Og det er heller ikke første gang han hisser på seg den norske kristenheten, for her er det ikke tale om Jervell versus katolikker, men en gammel og samlet kristen tradisjon.

Disse to - jomfrufødsel og vedva-

rende jomfruelighet (spørsmålet om Jesu eventuelle søsken) - bør holdes fra hverandre i diskusjonsøyemed, selv om Tradisjonen ser dem som sider av samme sak.

Opplysningen om at "det store flertall av moderne katolske eksegeter er uten videre enig med ham" (understrekingene er mine: setningen er sjeldent pompøs) kommer uten en slik distinksjon. Ergo kan St. Olavs lesere få inntrykk av at det ikke råder uenighet på dette punkt - at katolske eksegeter i all hemmelighet tror noe som Kirken ikke lærer, både om det ene og det annet. Altså fører Kirken sine barn bak lyset - all den tid katolsk fagvitenskap ikke tror det Kirken lærer.

Det er her faren for misinformasjon er overhengende.

For det store flertall av moderne katolske eksegeter er ikke enig med Jervell hva jomfrufødselen angår. Dette er et enkelt faktum - dokumentasjon er lett å finne. Katolske eksegeter (f.eks. R. E. Brown og J. Fitzmeyer) leser Det nye testamente i harmoni med Tradisjonen: hele Mariabildet vokser frem fordi det er en historisk kjerne bak det hele, den som både Matteus og Lukas tror på.

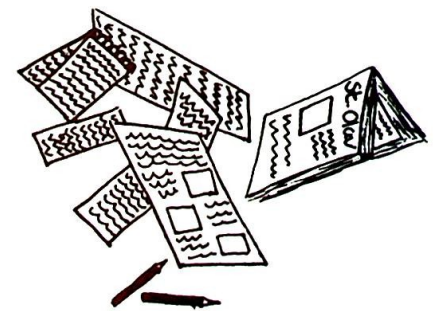
For det annet er det store flertall av moderne katolske eksegeter heller ikke uten videre enige med Jervell hva spørsmålet om Jesu brøde-

re og søstre angår (dvs. Marias vedvarende jomfruelighet). Men her er det selvsagt rom for mer divergens, all den tid spørsmålet kan oppfattes som sekundært i forhold til jomfrufødselen, noe ikke alle er villige til å gjøre.

For det tredje: anmeldelsen avslutter med intellektuell akrobatikk *in excelsis* - noe som anmelderen selv forøvrig advarer mot. Den katolske og ortodokse tradisjon tar ikke nødvendigvis feil når den taler om Marias vedvarende jomfruelighet - det betyr bare at den går ut over det Skriftens bokstav sier. Vel og bra, men hvis det Skriftens bokstav sier ikke kan leses bokstavelig (noe vi har lært av Jervells bok, og som det store flertallet av katolske eksegeter skal være enige i), er vi da ikke havnet i en større selvmotsigelse? For Kirken kan ikke både ta feil og ha rett om Maria på de samme tid? - Må vi virkelig operere med en dobbelt sannhet for å kunne delta i liturgien og si trosbekjennelsen?

Kanskje er ikke norske katolikkers reaksjon på Jervell så forfeilet likevel.

Om Maria kan det aldri sies nok. - Nei, men det bør være sant det som sies.

Vennligst meld
adresseforandring
til

St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

A/S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

En fredstifter og brobygger er gått bort

Kardinal Joseph Bernardin, erkebiskop av Chicago, turde være kjent for St.Olavs lesere fra nyhetsnotiser og annet stoff, senest i forbindelse med "Common Ground Project" fra september i år, et initiativ for å råde bot på polariseringen innen den katolske kirke i USA. I slutten av november måtte kardinal Bernardin, som i skrift og tale gjerne kalte seg "din bror Joseph", gi opp sin atten måneder lange kamp mot kreft.

Bernardin var en dialogens mann, en brobygger innen kirke og samfunn og en elsket sjelesørger og hyrde. Ikke siden mordet på Martin Luther King har en religiøs leders bortgang ført til slik landesorg i USA. Titusener defilerte forbi hans bære da han lå på *lit de parade*, og tusenvis samlet seg utenfor katedralen på begravelsesdagen for å følge den 2 1/2 timer lange liturgien via høyttalere, andre tusener fulgte direkte-overføringene på TV. I selve katedralen var 1600 mennesker, blant dem visepresident Gore som president Clintons representant, stuert sammen for å ta avskjed med "vår bror Joseph". Prekenen, som fremkalte både tårer og latter, endte med stående applaus fra sørgeskaren.

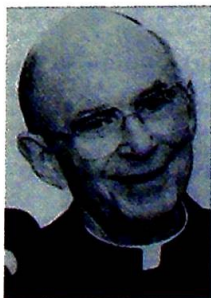
Bernardin (f. 1928) kom fra en fattig immigrantfamilie i Syd Carolina. Han ble ordinert i 1952, ble hjelpebiskop i Atlanta i 1966 (USAs yngste biskop). I 1982 ble han erkebiskop for Chicagos 2.5 millioner katolikker, året etter kardinal. Bernardin var en engasjert talsmann for kjernefysisk nedrustning og spilte en avgjørende rolle for utformingen av de amerikanske biskopers hyrdebrev "Fredens utfordring" (1983), som, til Reagan-administrasjonens irritasjon, bl.a. fastslo at "å sette i gang en kjernefysisk krig ikke under noen omstendigheter kan rettferdiggjøres moralsk".

Bernardin var høyt respektert i vide kretser som fredstifter; i 1980-årene ymtet man om at han kunne bli den første amerikanske pave. Som erkebiskop måtte han bl.a. takle det økende antall anklager mot prester om seksuelle overgrep: Han etablerte en "hot line" for overgrepsofre og pastorale retningslinjer for å takle og søke å unngå slike overgrep. Desto større var bestyrrelsen da

en tidligere seminarist, Steven Cook, i 1994 anklaget Bernardin selv for overgrep mot ham 16 år tilbake. Bernardin tilbakeviste anklagene med stille verdighet, de ble etter en tid trukket tilbake. St.Olavs lesere kjenner resten av historien fra et "Blikk på tiden": Kardinal Bernardin oppsøkte den aidssyke Steven, forsonet seg med ham - og forsonet ham med Gud og med den kirke også Steven var døpt inn i: De to feiret messen sammen.

Bernardin advarte mot å gjøre abort til det ene og avgjørende spørsmål i en opphetet etikdebatt og arbeidet for en "konsistent livsetikk" med respekt for livet i dets helhet. Noen uker før sin død skrev han til USAs høyesterett i anledning debatten om rett til "lege-assistert selvmord": "Jeg nærmer meg enden på mitt jordiske liv, og jeg vet av erfaring at man i den forbindelse står overfor vanskelige og dypt personlige avgjørelser om omsorg og pleie. . men å åpne for denne nye 'rett', er en fare for samfunnet og vil sende feilaktige signaler om at et liv som er 'mindre enn perfekt', ikke er verd å leve".

Etter at Bernardin i september fikk vite at kreften hadde spredt seg og døden kun var måneder unna, kuttet han ned på sine embedsplikter og stilte seg til disposisjon for mennesker i samme situasjon som ham selv. Hundrevis av mennesker kontaktet ham, blant dem den dødsdømte masse-morderen Raymond Lee Stewart. Om kardinalen, som "har syn for livet bortenfor her og nå", ville være hos ham og be sammen med ham kvelden før henrettelsen? Det ville "din venn Joseph" - prest og brobygger til det siste.

"St. Olav"
takker for året som
ebber ut,
og ønsker sine lesere
og medarbeidere
og alle
som på
forskjellig vis
har bidratt til at
bladet
kan se tilbake på sin
108. årgang,
en gledelig jul
og et velsignet
nytt år!

Liturgisk kalender

DESEMBER

Tor 19 Dom 13,2-7.24-25a/
Luk 1,26-38

Fre 20 Jes 7,10-14/ Luk 1,26-38

Lør 21 (St.Peter Canisius)
Høys 2,8-14 el Sef 3,14-17/
Luk 1,39-45

SØN 22 4. SØNDAG I ADVENT

2 Sam 7,1-5.8b-11.16/
Rom 16,25-27/ Luk 1,26-38

Man 23 Mal 3,1-4.23-24/ Luk 1,57-66

Tir 24 2 Sam 7,1-5.8b-12.14a.16/
Luk 1,67-79

Julaften - Vigilien.

Jes 62,1-5/
Apg 13,16-17.22-25/
Matt 1,1-25

ONS 25 HERRENS FØDSEL (JUL)

Midnattsmessen: Jes 9,2-7/
Tit 2,11-14/ Luk 2,1-14
Morgen: Jes 62,11-12/ Tit
3,4-7/ Luk 2,15-20
Dag: Jes 52,7-10/ Heb 1,1-6/
Joh 1,1-18

Tor 26 ST. STEFAN -
Apg 6,8-10;7,54-59/
Matt 10,17-22

Fre 27 ST. JOHANNES
EVANGELISTEN -

1 Joh 1,1-4/ Joh 20,2-8

Lør 28 DE USKYLDIGE BARN -
1 Joh 1,5-2,2/ Matt 2,13-18

SØN 29 DEN HELLEGE FAMILIE

1 Mos 15,1-6;21,1-3/
Hebr 11,8.11-12.17-19/
Luk 2,22-40

Man 30 1 Joh 2,12-17/ Luk 2,36-40

Tir 31 St.Sylvester. 1 Joh 2,18-21/
Joh 1,1-18

Julegudstjenester

ASKER OG BÆRUM

Mariakirken, Nyveien 17, Stabekk - Tlf. 67 53 77 35
24.12. Julaften kl. 15.30 *Familiegudstjeneste (messe)*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Sangmesse*
31.12. Nyttårsaften Se Eikeli
01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Høymesse*

Eikeli kirke, Veståsen 18, Hosle - Tlf. 67 53 77 53

24.12. Julaften kl. 15.00 *Familiegudstjeneste (engelsk)*
25.12. 1. juledag kl. 09.30 *Høymesse (engelsk)*
26.12. 2. juledag Se Stabekk
31.12. Nyttårsaften kl. 18.00 *Messe (engelsk)*
01.01. Nyttårsdag Se Stabekk
Anledning til *skriftemål*: 17.-23. desember kl. 17.30-19.00 eller etter avtale

ARENDAL

St. Franciskus Xaverius kirke, Kirkebakken 10 - Tlf. 37 02 22 09

24.12. Julaften kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Messe*
01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Høymesse*

ASKIM

Mariakapellet, Roald Amundsensgt 4 - Tlf. 69 31 83 61 eller 69 88 52 78

24.12. Julaften kl. 21.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 12.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 12.00 *Messe*
31.12. Nyttårsaften kl. 16.00 *Takksigelsesmesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 12.00 *Høymesse*

BERGEN

St. Pauls kirke, Herman Fossgt 9 - Tlf. 55 32 54 10

24.12. Julaften kl. 15.00 *Familiegudstjeneste*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 09.00 *Fromesse*
kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 18.00 *Messe*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 13.00 *Messe på vietnamesisk*
kl. 18.00 *Messe*
31.12. Nyttårsaften kl. 18.00 *Takksigelsesmesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 18.00 *Messe*

Vår Frue kirke, Nylandsveien 31, Sandviken - Tlf. 55 32 54 10

24.12. Julaften kl. 18.00 *Høymesse*
25.12. 1. juledag kl. 10.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 10.00 *Høymesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 10.00 *Messe*

St. Olavs kapell, Finnesvn. 57, Voss - Tlf. 56 51 25 10

26.12. 2. juledag kl. 17.00 *Messe*

DRAMMEN

St. Laurentius kirke, Cappelenstgt 1 - Tlf. 32 83 20 19

24.12. Julaften kl. 16.00 *Familiemesse i Bragernes Menighetshus*
kl. 24.00 *Midnattsmesse i Bragernes Menighetshus*
25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse i Bragernes Menighetshus*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Høymesse i Bragernes Menighetshus*
31.12. Nyttårsaften kl. 18.00 *Takksigelsesmesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Høymesse*

FREDRIKSTAD

St. Birgitta kirke, St. Josephsgt 17 - Tlf. 69 31 14 83

24.12. Julaften kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 10.00 *Høymesse*
kl. 18.00 *Messe*
26.12. 2. juledag kl. 10.00 *Messe*
31.12. Nyttårsaften kl. 18.00 *Takksigelsesmesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 10.00 *Høymesse*
kl. 18.00 *Messe*

HALDEN

St. Peters kirke, Kristian Vs plass 1 - Tlf. 69 18 11 68

24.12. Julaften kl. 22.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 12.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 12.00 *Messe*
31.12. Nyttårsaften kl. 16.00 *Takksigelsesmesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 12.00 *Høymesse*

HAMAR

St. Torfinns kirke, Torvg. 113

24.12. Julaften kl. 16.00 *Familiegudstjeneste*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse*

26.12. 2. juledag kl. 12.00 *Messe på Kongsvinger*
kl. 18.00 *Messe på Hamar*

HØNEFOSS

St. Theresia Menighet, Vesterngt. 5B - Tlf. 32 12 23 81

24.12. Julaften kl. 23.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Høymesse*

KRISTIANSAND

St. Ansgar Kirke, Kirkegt 3 - Tlf. 38 02 42 25

24.12. Julaften kl. 15.00 *Barnejulemesse*
kl. 19.00 *Familiemesse*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 13.00 *Familiemesse*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 13.00 *Messe på spansk*
27.12. 3. juledag kl. 15.00 *Julemesse hos Birgitte Sachs*
kl. 18.30 *Julemesse i Flekkefjord*
28.12. 4. juledag kl. 13.00 *Messe i kirken*
kl. 18.00 *Julemesse i Vanse*

LILLEHAMMER

Mariakirken, Weidemannsgt 3B - Tlf. 61 25 25 50

24.12. Julaften kl. 13.00 *Familiégudstjeneste*
25.12. 1. juledag kl. 18.00 *Høymesse*

LILLESTRØM

St. Magnus kirke, Romeriksgt 1 - Tlf. 63 81 28 85

24.12. Julaften kl. 15.00 *Barnegudstjeneste*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 10.30 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 10.30 *Stefanmesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 10.30 *Høymesse*

LARVIK

St. Frans Kapell, Åsveien 2 - Tlf. 33 12 56 20

24.12. Julaften kl. 23.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 17.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 10.00 *Høymesse*
28.12. 4. juledag kl. 17.00 *Messe*
kl. 18.00 *Barnas julefest*
29.12. 5. juledag kl. 10.00 *Høymesse*
31.12. Nyttårsaftnen kl. 17.00 *Messe (takkegudstjeneste)*
01.01. Nyttårsdag kl. 10.00 *Høymesse*

MOSS

St. Mikael Kapell, Fleischers gt. 11 - Tlf. 69 25 25 93

24.12. Julaften kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 10.00 *Høymesse*
kl. 16.00 *Messe*
26.12. 2. juledag kl. 10.00 *Messe*
31.12. Nyttårsaftnen kl. 18.00 *Takksigelsesmesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 10.00 *Høymesse*
kl. 16.00 *Messe*

OSLO

St. Olav Domkirke, Akersveien, Oslo - Tlf. 22 36 23 60

24.12. Julaften kl. 15.00 *Barnemesse*
kl. 17.00 *Messe på tagalog*
kl. 19.00 *Messe på vietnamesisk*
kl. 21.00 *Messe på polsk*
kl. 23.30 *Juleandakt*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 08.00 *Messe på polsk*
kl. 09.30 *Messe*
kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 13.00 *Barnemesse*
kl. 14.30 *Messe på spansk*
kl. 16.00 *Messe på kroatisk*
kl. 18.00 *Messe på engelsk*
kl. 19.30 *Aftenmesse*
26.12. 2. juledag kl. 08.30 *Messe*
kl. 09.30 *Messe på tagalog*
kl. 11.00 *Latinsk høymesse*
kl. 13.00 *Messe på ungarsk*
kl. 14.30 *Messe på polsk*
kl. 16.00 *Messe på italiensk*
kl. 17.00 *Messe på indonesisk*
kl. 18.00 *Messe på tamilsk*
kl. 19.30 *Messe*
(For hverdagsmesser - kontakt menigheten)
29.12. Søndag kl. 08.00 *Messe på polsk*
kl. 09.30 *Messe*
kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 13.00 *Messe på ce buana*
kl. 14.30 *Messe på spansk*
kl. 16.00 *Messe på kroatisk*
kl. 18.00 *Messe på engelsk*

JANUAR

Ons 1 GUDS HELLIGE MOR
MARIA [Verdensfredsda-
gen].
4 Mos 6,22-27; Gal 4,4-7;
Luk 2,16-21

Tor 2 (De hl. Basilius og Gregorios)
1 Joh 2,22-28;
Joh 1,19-28

Fre 3 1 Joh 2,29-3,6;
Joh 1,29-34

Lør 4 1 Joh 3,7-10; Joh 1,35-42

SØN 5 HERRENS ÅPENBARING.
Jes 60,1-6; Ef 3,2-3a.5-6;
Matt 2,1-12

Man 6 1 Joh 3,22-4,6;
Matt 4,12-17.23-25

Tir 7 (Den hl. Raimund av
Peñafort)
1 Joh 4,7-10; Mark 6,34-44

Ons 8 1 Joh 4,11-18; Mark 6,45-52

Tor 9 1 Joh 4,19-5,4;
Luk 4,14-22a

Fre 10 1 Joh 1 Joh 5,5-13;
Luk 5,12-16

Lør 11 1 Joh 5,14-21; Joh 3,22-30

SØN 12 HERRENS DÅP.
Jes 55,1-11;
1 Joh 5,1-9; Mark 1,7-11

Man 13 (Den hl. Hilarius) Hebr 1,1-6;
Mark 1,14-20

Tir 14 Hebr 2,5-12; Mark 1,21-28

Ons 15 Hebr 2,14-18; Mark 1,29-39

Tor 16 Hebr 3,7-14; Mark 1,40-45

Fre 17 Den hl. Antonius abbeden.
Hebr 4,1-5.11; Mark 2,1-12

Lør 18 Hebr 4,12-16; Mark 2,13-17

SØN 19 2. SØNDAG I DET ALMIN-
NELIGE KIRKEÅR.
1 Sam 3,3b-10.19; 1
Kor 6,13c-15a.17-20;
Joh 1,35-42

Man 20 (Den hl. Fabian)
(Den hl. Sebastian)
Hebr 5,1-10; Mark 2,18-22

Tir 21 Den hl. Agnes. Hebr 6,10-20;
Mark 2,23-28

Ons 22 (Den hl. Vincent)
Hebr 7,1-3.15-17; Mark 3,1-6

Tor 23 Hebr 7,25-8,6;
Mark 3,7-12

Fre 24 Den hl. Frans av Sales.
Hebr 8,6-13; Mark 3,13-19

Lør 25 APOSTELEN PAULUS'
OMVENDELSE.
Apg 22,3-16 eller Apg 9,1-22;
Mark 16,15-18

SØN 26 3. SØNDAG I DET ALMIN-
NELIGE KIRKEÅR. Jona
3,1-5.10; 1 Kor 7,29-31;
Mark 1,14-20

Man 27 (Den hl. Angela Merici)
Hebr 9,15.24-28;
Mark 3,22-30

Tir 28 Den hl. Thomas Aquinas.
Hebr 10,1-10; Mark 3,31-35

Bønnens apostolat i januar:

At katolikker og kristne av andre konfesjoner må samarbeide effektivt om det som forener dem.

At alle dømte gjennom sitt liv må vitne om den verdensomspennende frelse i Jesus Kristus.

Vi er i nærheten når du trenger oss

**NYTT HOVEDKONTOR:
MAJORSTUA 22 60 15 90**
Bogstadveien 72

SENTRUM 22 20 79 05
Ullevålsveien 1 – Oslo

OSLO VEST 22 50 00 30
Harbitzalléen 14

OSLO ØST 22 67 28 80
Grensesvingen 7

DØGNVAKT

T. S. JACOBSENS
Begravellesbyråer

31.12. Nyttårsaften	kl. 08.00	Messe
	kl. 18.00	Takksigelsesmesse
	kl. 20.00	Messe på polsk
01.01. Nyttårsdag	kl. 08.00	Messe på polsk
	kl. 08.30	Messe
	kl. 11.00	Høymesse
	kl. 13.00	Messe på polsk
	kl. 14.30	Messe på spansk
	kl. 16.00	Messe på kroatisk
	kl. 18.00	Messe på engelsk
	kl. 19.30	Messe

St. Hallvard kirke, Enerhauggt. 4 - Tlf. 22 67 23 83

24.12. Julaften	kl. 14.00	Familiemesse
	kl. 22.45	Midnattsmesse
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	Høymesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

St. Dominikus Kirke, Neuberggt 15 - Tlf. 22 43 07 71

24.12. Julaften	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	Messe
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Messe

Lunden Kloster, Øvre Lunden 5 - Tlf. 22 64 18 20

24.12. Julaften	kl. 12.00	Messe
	kl. 23.00	Matutin
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
26.12. 2. juledag	kl. 10.00	Messe
31.12. Nyttårsaften	kl. 24.00	Matutin
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

Sta. Katarinahjemmet, Majorstuvn. 21 - Tlf. 22 60 13 70

24.12. Julaften	kl. 21.00	Messe på fransk
-----------------	-----------	-----------------

STAVANGER

St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8 - Tlf. 51 52 55 34

24.12. Julaften	kl. 16.00	Barnegudstjeneste
	kl. 18.00	Julemesse på engelsk
	kl. 21.00	Messe på vietnamesisk
	kl. 23.00	Midnattsmesse
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	Juledagsmesse
	kl. 13.00	Juledagsmesse på vietnamesisk
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	Stefanusdag - messe
	kl. 17.00	Messe på Tau
	kl. 17.00	Messe i Egersund
29.12. 5. juledag	kl. 09.30	Messe på engelsk
	kl. 11.00	Høymesse
	kl. 13.00	Høymesse (norsk)
	kl. 18.00	Messe på norsk
01.01. Nyttårsdag	kl. 18.00	Maria Guds Mor - messe

TROMSØ

Vår Frue kirke, Storgaten 94 - Tlf. 77 68 59 05

24.12. Julaften	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. 1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	Høymesse

Karmelittnonnene, Holmboevn. 8 - Tlf. 77 68 14 87

24.12. Julaften	kl. 22.00	Midnattsmesse
25.12. 1. juledag	kl. 10.00	Messe
26.12. 2. juledag	kl. 10.00	Messe

TRONDHEIM

St. Olav kirke, Schirmersgt. 1 - Tlf. 73 52 12 14

24.12. Julaften	kl. 09.00	Messe
	kl. 11.00	Høymesse
	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsmesse i Vår Frue kirke
25.12. 1. juledag	kl. 09.00	Hyrdemesse
	kl. 11.00	Høymesse
26.12. 2. juledag	kl. 11.00	Høymesse
29.12. 5. juledag	kl. 09.00	Messe
	kl. 11.00	Høymesse
31.12. Nyttarsaften	kl. 18.30	Messe
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

TØNSBERG

St. Olav kirke, Botnegt. 22 - Tlf. 33 31 19 49

24.12. Julaften	kl. 23.00	Matutin
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. 1. juledag	kl. 02.30	Messen ved daggry
	kl. 10.30	Laudes
	kl. 11.00	Høymesse
26.12. 2. juledag	Ingen messe	
28.12. 4. juledag	kl. 18.00	Vesper
29.12. 5. juledag	kl. 10.30	Laudes
	kl. 11.00	Høymesse

Ingen messe i Sandefjord i julen.

Neste nummer utgis 28. januar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Albert Raulin o.p.

Liv Greni

Nina Valsø

Bernt Eidsvig

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 210,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

31

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo

Telefon: 22 20 72 48

Fax: 22 36 02 63

Utvidet åpningstid:

22/11-22/12: 9-18

Lørdager: 9-15

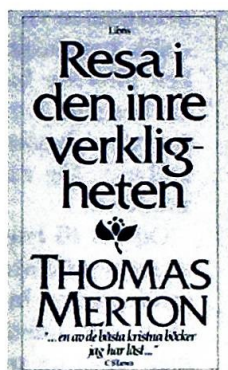
CD'ER:

**Elisabeth
Norberg-Schulz:
Hellige natt
Kr. 169,-.**

**Noël Eternel
Kr. 339,-.**

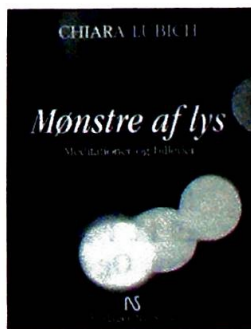
**Thomas Merton:
Resa i den inre verklig-
heten**

Boken handler om å finne
sin sanne identitet i Gud.
Ib. 138,-.

**Chiara Lubich:
At alle må være et
Dansk.**

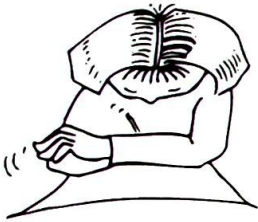
Emnet for denne boken
er Focolare-bevegelsens
historie og spiritualitet.
Hf. kr. 55,-.

**Chiara Lubich:
Mønstre af lys
Meditasjoner og bilder.
Dansk.**

Forfatteren kaster lys
over menneskelivets
mening og gir inspira-
sjon til et ekte kristenliv.
Ib. kr. 150,-.

Blikk
på tiden

God helg!

Husker vi ikke helt feil, var det den store "Søren" - festmennesket og maleren Henrik Sørensen - som syslet med spørsmålet: Hvordan få helgene til å møtes? Underforstått: bli kvitt de tråkige hverdagene mellom helgenes fest og moro. Skjønt, han sa vel helst

weekend, Søren. Man sa det dengang: Hvordan få weekendene til å møtes? Det var Sørens problem.

Nå om dagen sysler Handelsstanden med et motsatt prosjekt: Handelsstanden vil hekte av hele helgen - slik bensinstasjonen og storkiosken allerede har gjort - og samle hverdagene i en lang, lang rekke. Nærmere bestemt 365 av dem - på årsbasis. Og enda flere når det er skuddår.

Og det til tross for at 75 prosent av de handleføre her i landet er mot søndagsåpne butikker. I hvert fall sånn prinsipielt. Men det er dette med teori og praksis. Ikke-praktiserende søndagstilhengere finnes, og antallet tør være økende. Hvem av oss har ikke krøpet til korset eller snarere tatt vår tilflukt til Storkiosken eller Seven Eleven en søndag litt utpå dagen fordi vi var sluppet opp for melk eller brød eller snop eller fikk en uventet svigermor på dørmatten? Det vet Handelsstanden med sine superkjeder, den kjenner våre svakheter og handler deretter: flyter med trendene. For ikke å si: setter dem selv og påtvinger oss dem.

Vår vietnamesiske venn i familiekolonialen på hjørnet er, takk og lov, uenig med Handelsstanden. Og han sier ikke weekend, men ønsker oss vennlig god helg allerede tidlig fredag ettermiddag. Og når han sier helg, mener han helg, for han har fire barn og åpent til kl. 19, minst, nesten hver hverdag. Og søndag skal han i kirken, for han har erfaring fra den gråeste grå hverdagskommunisme og det som verre er, og ingen skal få ta fra ham helgen - han er alt blitt frarøvet for megen helge- og sjelefred i

sitt liv. Så den som ikke har kjøpt seg ferdig innen han stenger på lørdag, han kan stå - uten handleplast i hånden.

Det var vel ikke det Vårherre hadde i tankene for oss da han skapte hviledagen: at vi skulle trille shoppingvogner og bære plastposer? "Få ting gjør meg så trist som å se folk midt på blanke søndagen komme ut fra supermarkedet nedtyngt av handleposer; en gang var søndagen nettopp dagen for å legge fra seg byrdene og det som tyngt," noterte Ann Wroe nylig i The Tablet.

Eva Marie Matland var inne på lignende tanker i et dikt i St. Olav for en tid siden. "Søndag" het det og tåler gjentagelse:

*Jeg snubler gjennom dagene
våker meg gjennom nettene,
dunker pannen mot hver ny morgen.
Tar det aldri slutt?
Når jeg aldri fram?*

*Da endelig
er jeg der,
forslått og sårbent -
der søndagsmorgen tar i mot meg
uten bebreidelser,
uten krav,
med en salmestrofe og lys i hånden
med forbindelse for alle mine sår.*

*Langsamt glir døren til den vonde
uken
igjen bak meg.
Jeg er fremme igjen.
Jeg kan starte på nytt.*

God julehelg! Og god helg hver søndag i 1997!

Observatoria

Et åpnere samfunn?

- Beklager at vi ikke har vært her før, men vi trodde De hadde lukket om søndagen...!